

ERDÉLYI FIATALOK

ROMÁNIAI · MAGYAR · FŐISKOLÁS · LAP

SZERKESZTI: LÁSZLÓ DEZSŐ

I. évf.

1930 december

9-10. szám

HÚSZONTÉGYOLDALAS SZÁM ÁRA FŐISKOLÁSOKNAK 15, HÁSOKNAK 30 LEV

FŐMUNKATÁRSÁK: Balázs Ferenc, Bányai (Baumgarten) László, Biró Sándor, Debreczeni László, Demeter János, Dsida Jenő, Jancsó Béla, dr. Jancsó Elemér, László József, Mikó Imre, Nagy József, dr. Péterffy Jenő.

SZERKESZTŐSÉGI TITKÁR: László Ferenc.

MUNKATÁRSÁK: Babos Sándor, Bakk Péter, Balázs János, Bede Emil, Béltéki László, Csögör Lajos, Dánér Lajos, Demeter Béla, Egyed Béla, Fazekas Sándor, Ferenczy Géza, ifj. Ferencz József, Gagyi László, Gurka Vilmos, Gyallay Papp Zsigmond, Gyergyai Judit, Kekel Béla, Kész Antal, Kovács Jenő, Kovács György, Kovács József, ifj. Kristóf György, Kristóf Ödön, László Ferenc, Méliusz N. József, S. Nagy Béla, Nagy Rózsa, Opra Benedek, Papp Ferenc, dr. Parádi Kálmán, Pogány Albert, Rohonyi Vilmos, Sükösd Pál, ifj. Szabó Géza, Szabó István, Szentiványi Elek, Szilágyi Elek, Szilágyi Olivér, Takáts Albert, Vargha Lajos, Varró Dezső, Vita Zsigmond, Ziegler Emil, ifj. Zsombory László.

TARTALOM:

| | |
|---|-----|
| László Dezső: Az Erdélyi Fialatok egy éve | 145 |
| Kováts József: Az elvesztett családi ház | 146 |
| B. Bányai László: Csik | 148 |
| Mikó Imre: Az ifjúsági szervezkedés társadalmi iránya | 149 |
| László József: Magyar Diákotthonért! | 150 |
| Orbán Endre: Diákszövetkezetet! | 151 |
| A diáksegélyezés öt éve | 152 |

Főiskolások problémái:

| | |
|---|-----|
| Sükösd Pál: Miért kell minden főiskolásnak összetartania? | 153 |
| Mikó Imre: A kolozsvári egyetem tíz éve és a kisebbségek | 154 |
| Az Erdélyi Fialatok Nagyenyeden (Pogány Albert) | 156 |

Korunk arcához:

| | |
|------------------------------------|-----|
| Szomorú magyar gyanakvás | 157 |
|------------------------------------|-----|

Szemle:

| | |
|---|-----|
| Erdélyi képzőművészek kiállítása (Jancsó Béla); Dr. Sulyok és dr. Fritz: Erdélyi magyar évkönyv (Dr. Jancsó Elemér) | 158 |
| Főiskolai hallgatók szavaló-versenye (Jancsó Béla) | 160 |

Falú-munka:

| | |
|---|-----|
| László Dezső: Világkép a falvak helyzetéről | 161 |
| Makkai Sándor nyilatkozata, Falúszemináriumunk és pályázatunk hírei | 163 |

Fiatal magyarok:

| | |
|---|-----|
| Méliusz N. József: Levél Pozsonyból | 164 |
|---|-----|

Egyesületi élet:

166

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj-Kolozsvár, Str. Iuliu Maniu (Szent egyház-u.) 8. Székely Társaság helyisége. Kéziratok és a lap adminisztrációjá-
érintő levelek a szerkesztőség, illetve a kiadóhivatal címére küldendők.

Lapunk kolozsvári megbizottai: Báthory-Apor szeminárium: Venczel József, Ref. Kollegium: Miklós András, Ref. Theológia: Antal Gusztáv. Unit. Kollégium: Csiki Andor és Mihályfalvy Miklós, Ref. Szeretetház: Kóréh Rózsika, Marianum: Kóri Manta

ELŐFIZETÉSI DIJAK: Belföldön: főiskolai hallgatóknak félévre (5 szám) 45 Lei, egész évre (10 szám) 80 Lei; másoknak félévre 100, egész évre 200 Lei. Magyarországon: főiskolásoknak félévre 2,5, egész évre 4,5 P., másoknak félévre 3,5, egész évre 7 P. Csehszlovákiában: félévre 25, egész 50 csehkorona. Jugoszláviában: félévre 40, egész évre 80 dinár. Más országokban: félévre 5, egész évre 10 svájci frank. Előfizetési díjak a kiadóhivatalba küldendők. Egyes szám ára belföldön: főiskolai hallgatóknak 10, másoknak 20 Lei. Magyarországon: főiskolásoknak 50, másoknak 70 fillér. Csehszlovákiában: 5 csehkorona. Jugoszláviában: 8 dinár, más országokban 1 svájci frank.

MAGYARORSZÁGI FŐBIZOMÁNYOS: „Stúdium“ könyvesbolt, Budapest, Múzeum-körút Magyarországi előfizetési díjak általa is beküldhetők. Csekk számla: 4041.

MEGJELENIK HAVONTA egyszer, július és augusztus kivételével.

Nyomatott az „URANIA“ könyvnyomdában Cluj, Str. Baron L. Pop (v. Brassai-u.) 10. Telef.: 187.

Az Erdélyi Fiatalok egy éve.

Irta: László Dezső

Az elmúló esztendő végén állítsuk fel egy évi munkánk mérlegét.

Év eleji megindulásunkkor *követel* rovatunk súlyos tételekkel volt terhelve. Azért indítottuk lapunkat, mert kényszerítő erővel éreztük meg, hogy az élet sok követelésére felelnünk kell. Számlánk meg volt terhelve. Az erdélyi magyar élet azt követelte, hogy a romániai magyar főiskolai hallgatók életkérdéseinek feltárására és megvitatására legyen egy *szabad és független irodalmi fórum*; az erdélyi magyar jövődőt azt követelte, hogy irodalmi úton is szolgáljuk az új magyar intelligencia korszerű gondolatvilágának kialakítását; az erdélyi magyar főiskolások előtt fel kellett tárni az erdélyi munkamezőt, szerves lelki kapcsolatba kellett hozni az erdélyi fiatalokat az egész haladó magyar fiatalsággal.

Megtehetjük volna, hogy kitérünk ezek elől a követelések elől, hogy ne vállaljuk magunkra ezeket a terheket. Az élet kényszerítő parancsának azonban nem állhatunk ellene. A terheket szabadon és önként magunkra vállaltuk és megkezdettük a törlesztés lassú munkáját.

Az olvasók előtt fekvő tíz lapszámunk beszéljen arról, hogy mennyire sikerült megoldani az elvállalt feladatokat.

Mi az esztendő végén, Istennek hála, a velünk szembenálló követeléseket nagyobbaknak látjuk, mint az esztendő elején. Nem félünk attól, hogy feladatunkat elvégezzük és feleslegessé válunk. Az élet kitüntetésének vesszük, hogy a minket terhelő követelések nőtön-nőnek.

Tartozik rovatunk a követel rovatunk súlyos, *tényleges* terheivel szemben csak egészséges bizalmon alapuló reménység volt. Biztunk az életben, biztunk küldetésünkben, biztunk az erdélyi ifjú szívek mélyén lüktető magyar őserőben, biztunk az Istenben. Ez a bizalom elég volt arra, hogy félelem nélkül vállaljuk magunkra a terheket. Senkitől semmit nem kértünk, senkitől semmit nem követeltünk, boldog örömmel bontottuk ki a vitorlánkat, vártuk a szelet. A szél jött s hajónk biztos mozdulattal útnak indult. Nem mondhatjuk, hogy csalódtunk. Azok, akik Erdély öreg hegyei között új életet akarnak, mellénk állottak. A halottak pedig temessék el az ő halottaikat. Sohasem figyeltünk az itt-ott kipattanó, lappangó gáncsoskodásokra. Egészséges fiatalsággal mentünk túl minden akadályon. Életkedvünket növelte a fiatalság velünk szemben megnyilvánuló bizalma, minden számunkban örömmel üdvözöltük az újabb és újabb munkatársakat. Bizalmunk életteljes örömmé duzzadt, ha egy-egy „öreg magyar“ előfizetési díjával, meleg, biztató soraival köszöntött be a pósta.

Az esztendő végén nagyobb bizalommal nézünk azok felé, akik között szolgálni akarunk. Ha még nem is követelünk senkitől semmit, de már merünk *kérni*, mert úgy érezzük: egy esztendő múltán erre már jogunk van. Nem kérünk nagy dolgokat.

Nem magunkért, hanem az erdélyi magyar jövő érdekében kérjük olvasó és munkatársi táborunktól a további bizalmat, a fokozottabb támogatást. Őszinte szóval megmondjuk minden barátunknak, minden magyar testvérünknek, ebben az országban és ennek az országnak határain túl, hogy *nemcsak eddigi előfizetőinkre számítunk a következő esztendőben, hanem új előfizetőkre is.* Aki szeret minket, ne csak olvassa lapunkat, hanem terjessze is. *A lap nem néhány ember magánvállalkozása, de mindenkié, aki akar megújuló magyar életet Erdély földjén.* Kérünk munkatársi támogatást, gondolatokat, egészséges, elevenbevigó írásokat, sok, biztató kézfogást.

Az élet halad. Hisszük, nem hátra, hanem előre. A fiatalságnak a haladó élet: élén van a helye. Mi nem csinálunk a jövő évre nagyszabású programot, nagyszerű költségvetést, nem ígérjük, hogy új utakat fogunk mutatni azoknak, akik velünk együtt járnak. Jövő esztendőnkőről csak annyit írunk, hogy *nyitott szemmel, Erdélyért remegő szívvel figyelni fogunk.* Kémleljük az élet folyását, arról szólunk, amit szükségesnek látunk, azt mondjuk, amit az élet sürgető parancsaként diktál szabad lelkiismeretünknek.

Erdély nehéz napokat él, de úgy látszik, még nehezebb időknek néz elébe, pedig boldogabb újesztendőre, sok „borra, húzára és békességre“ lenne szüksége.

Mi nemcsak kívánjuk a boldogabb új esztendőt, hanem dolgozni is akarunk érte!

Az elveszített családi ház.

Irta: Kováts József

Abban a környezetben, mely az ember lelkivilágát és világnézetét már a gyermekkorban meghatározza, legfontosabb a családi ház. Az apákról-fiúkra örökül hagyott nagy kőépület, mely a maga patináját megőrzi és aszerint, hogy melyik korban épült, valamelyik ős izlését és világnézetét rejti magában, nem maradhat hatás nélkül az utódokra. A falak, a boltzat, az ívek, az ablakok, az arcképek és az éveken át el nem mozdított bútorok szinte kifejezői és őrei a család gondolatvilágának. És a családi ház fiai nemcsak a házat, de a család tradícióját is örökül kapják apáiktól. Kevés változást jelent az ifjúra nézve a házon kívül szerzett sok tapasztalat, de ez rendszeren csak arra volt jó, hogy egy fiatalkori „sturm und drang“ emlékéket szerezzék meg neki a későbbi évekre. Az új színek és új emberek forradalmait a régi ház lassankint újra megsemmisíti.

De a háború új világot teremtett. Bevonulások, menekülések, kivándorlások és állandó költözködések történtek napról napra. Az apák, akik a béklyószerű esz-

mék átadásában gyermekeik boldogságáról akarnak gondoskodni, a harctéren estek el. Az anyagi gondokat és szenvedéseket nyerték örökül, a fiúk igen sokszor a maguk erejére utalva kellett megvívják harcukat a jövővel és kenyérrel. Hosszú időt töltenek el a szülői házon kívül, munka, állandó, keserves tapasztalatok, az érzések és látások végtelen sora jutott osztályrészül a mai ifjúságnak.

Az elveszített családi ház aztán alapos és tárgyilagos szemlélődést, egyéni világnézetet, a belátások sorozatát, az osztályok megismerését, egyszóval radikalizmust teremtett. Az élet folyt tovább, a menedékszerű családi ház nem állt többé az ifjú elé. Magának kellett az életét átgondolni és megélni.

A háború: zászlóaljok, fegyverek, szónoklatok, gyászjelentések, kórházak és hősök sírja nem vesztették el igazi értelmüket a régi házak vastag falaiban. Az uccák, melyeken sűrűbben járnak koldusok és nyomorékok, árvák és özvegyek, a külvárosok, a börtönök és kórházak, ahol egy jó fejű ember nemcsak az isteni,

de az emberi gondviselésbe is belelárthat, szélesen nyíló nyomorúságukban és zúgó jajgatásukban új sorokat irtak a lelkekbe. A családi ház féltve őrzött pergamentjei és pecsétes hagyományai, a címerek s a szinte babobás erővel ható környezet elvesztek. Hatalmas könyvtárak nyíltak meg, ahol feleletek után kutathatunk. Új idők, új mondatai nyíltak a szájakon. A gondolat nem penészedett meg a maga tisztaságában, hanem igazságra vágyakozott és hatalomra jutott az egyén életében. És ha a háborús nemzedék törekvéseit fogjuk tanulmányozni Európában, majdnem minden nép ifjúságánál tapasztalni fogjuk a nagy, eddig csak a gyermek intellektus fejében diadalmaskodó *emberi hangot*, mely lázasan vágyik a szociális irányzatok egyik-másikára.

Az erdélyi diák világszemlélete szociális szempontból az ősziróza forradalommal lezárult szellemi és irodalmi perspektíván át néz vissza a múltba. A XX. század mozgató eszméi, melyeket a magyar irodalomban legnagyobbjaink fejeztek ki (elég lesz Adyra és Szabó Dezsőre mutatnunk), két dolgot eredményeztek: a múlt kritikáját és a jelen megszervezésének gondolatát. Fontos jelenség ezzel kapcsolatban a faji érzés előretolulása a nemzeti érzéssel szemben. A nemzeti érzés ridegebb, jogi formában lehetne inkább kifejezni. Inkább a külsőségek jellemzik.

A faji érzés ezzel szemben egy lelki folyamat speciálisan intuitív fejlődése, mely a faji felelősség-érzethez vezet. A felelősség tudatára minden e világon élő magyar iránt. Ez az érzés szigorúan szintetikus és nem ismer osztálykülönbséget. Éppen ezért nem maradhat hatás nélkül az Amerikába vándorló paraszt, aki mögött adó- és kamatterhek, nem egyszer magyar ember kapzsisága miatt feldúlt otthon emléke áll. Vagy a munkanélküli paraszt, aki a járda szélén ül, éhesen les be a fényes üzletekbe, ahol kalácsot sütöttek az ő izzadsága hozta búzából, akinek a fejéből turáni vonások ütköznek le, az Árpádok korára emlékeztetően beszél és ősi mithosszal és ködökbe oszló legendákkal van telve a lelke. Testvéri érzés ébred a magasságban gerendák közt dolgozó ács iránt, aki kenyérre és szocializmusra gon-

dol, de magyar dalt énekel. Bányász, iparos, tisztviselő, gyári munkás, hívő és hitetlen, mind kiegyenlítődnek az erős faji érzés keretein belül. A faji érzés az új magyar ideológia érzelmi koordinátája, mely vertikális szintézisében megszünteti az osztályharcot.

A faji érzéstől az emberiség fogalmának megértéséig a szélesmenetű dolgok gyors egymásra találásának alapján rövid az út.

A mai erdélyi intellektuális ifjúság egy csomó hiábavaló tradíciótól el van zárva. Így közelebb ér a realitásokhoz és mindentől, ami a régi világ bálványaihoz jár zarándokolni, egyre messzebb. Az előbb említettek, melyek világnézetünk vázlatának ismertetéséhez vezettek, történelmi színek és erők közt születtek, de szimbolikus meghatározással élve: a családi házak pusztulása megváltoztatta az erdélyi ifjúságot és Baldassare Castiglione népéből ilyen módon Niccolò Machiavelli népe lett.

ELLENZÉK DIÁKMENZA DIÁK-
VÁLASZTMÁNYÁNAK TAGJAI: *Baczó Gábor, Bálint Dalma, Csákány Béla, Kovács Baba, Kozma Tibor, Lengyel József, Lengyel László, Makkay Piroška, Papp Ferenc, Sexty Zoltán, Szabó Zoltán (elnök) és Trombitás József.*

MANYÁK ERNŐ orvostanhallgató kollégánk „Csak még egyszer tudnék hazamenni” című három felvonásos operettezenét szerzett bátyja, *Manyák Károly* jogszigorló szövegére. — Az operette zenéjéből az elmúlt évben már bemutatott egy részletet a róm. kath. gimnázium dísztermében nagy sikerrel egy főiskolás zenekar. Magyar és román zeneszerzők, akik ismerik a darab zenéjét, elismeréssel nyilatkoztak róla. Operettejüket *Manyákék* közelebbről beadják a kolozsvári Magyar Színházhoz. *Manyák Ernő*nek nem első alkotása ez. Már VI. gimnázista korában írt egy cserkészoperát. Nevét ismertté a nyári ifjúsági dalosversenyen tette, amelynek hegedű-szóló díját ő nyerte el.

Csík.

Irta: B. Bányai László

Van Erdélynek egy több mint színnyelvi: székely megyéje, Csík, más néven Csíksország. A története, legalább is közkezen forgó, jó nevű könyvek szerint, nem nyúlna vissza a XI-ik századnál tovább. Az Olt völgyét, a Hargita lejtőjét még akkor irdatlan fenyvesek futották volna be, hogy pásztor népeknek is alig nyújthattak valamit.

S legújabb ásatások Krisztus előtti civilizációról tesznek tanúságot. Hogy zárt egységű, módosult civilizáció lehetett ez, azt igazolja Csík földrajzi zártsága, a legteljesebb egész Erdélyben. S ha volt itt élet, a Hargita hegylánca és a Kárpátok úttalan havasai közt húzódó alcsíki, felsíki, gyergyói, gyimesi medencék épp úgy kellett, hogy zárják a székely honfoglalás előtt itt lakó népeket, épp úgy magukra kellett, hogy utalják őket, mint az utolsó ezer évben itt megtelepült székelyeket, akik nemcsak életformájukban, hanem élettempójukban is különbet, szívósabbat adtak itt más népeknél. Már csak azért is, mert fönmaradtak ezen az Istentől, embertől sújtott földdarabkán.

Ezer év története gazdagabban viharzik el fölöttük, mint Erdély más népegységei fölött, már csak azért is, mert végig ugyanazon a helyen leghosszabb ideig fogták föl az eseményeket, s ez a hely támadásoknak, invázióknak Erdély legkitettebb helye, ez a népjellem az abszolút (minél távolabb volt a központ, annál abszolútabb) központi intézkedéseknek legellenállóbb materiája volt, egy régi rend szerinti politikai érettségénél fogva. Ellenálló az ősi életmóddal, szabadsággal harmóniába lépni nem tudó és nem akaró határozatoknak, de nem a kultúrának, különösen nem a néplélek aspirációival számoló keresztény egyháznak (Mária-kultusz, anya-kultusz).

A csíki székely kultúralt volt, mutatja a francia bencéséktől a XI. században épített gyergyóalfalusi templomtól, középkori templomképremekektől kezdve a somlyói barátok nyomdájáig sok minden. Hogy ez a kultúra vallási, hogy ne mond-

jam egyházi volt? Hát létezett-e egyéb kultúra, tömegek kultúrája, Európában a vallásnál a legújabb századokig? Volt azonban, igenis volt, a csíki székelyben még inkább, mint más néptöredékben és van is, ösztönös, népi, még a pogánykor ezredéveiben, mint valami gyermekévekben kivirágzott lelkeség, jellem, tudatalatti gazdag élet, vagy nevezzük bárminek, ami a szerzett kultúrát módosítja, gazdagítja, szervesé, életképessé, alkotóvá teszi.

De ennek a népnek a kultúrához megtartó ereje is volt, embrionális elem minden, szellemiekben nemcsak fogyasztó, hanem termelő népnél (franciák). A középkori katolicizmus, tán minden időkre reménytelenül egyetlen, lelki atmoszférájában ez az erő tartotta meg őt, mikor ösztönös erőfeszítéssel mentette át hitvilágát az új korba. Maga ura volt, feudális hatalom nem akadt, ami nyájastól terhelhette volna át a reformált egyházba. A polgársultságtól viszont még messze állt, hogy az új hit presztizse érthette volna.

Ezt a megtartó erőt más is bizonyítja. Például a csíksomortáni népház avatásán az a négy öreg pár, aki a „hétféle“ székely táncot ellejtette, telve századok előtti úri etikettel, régi fejedelmi, főúri udvarok bájos méltóságával, incselkedő polka-ritmusok, jó Balassi Bálint korát idéző elevenségével.

Ennek a népnek története még jórészt feltáratlan, művészete alig ismert, műtörténete (pl. az egyházművészeti ízlés helyi alakulásai páratlan műemlékei révén) jámbor óhaj csupán.

Ez a nép sokmindent túlélte, túl fog élni bármilyen világrengést is. De hogy minél többet tudjon átmenteni, s hogy emberi, faji értékeivel minél felkészültebben állhasson be Erdély népeinek jövő koncertjébe, arról tegyen a Csíkból elszármazott, de oda visszatérő egyetemi ifjúság.

A keret már meg van „Csíki Székely Múzeum és Kultúr Egylet“ címen mindazok számára, akik ebben a tevékenységben részt venni óhajtanak. A fiatalokon áll, hogy az elképzelésből valóság váljék.

Az ifjúsági szervezkedés társadalmi iránya.

Irta: Mikó Imre

Az erdélyi új magyar nemzedék tíz éve az ifjúsági szervezkedésben telt el. Sem egyesületi, sem társadalmi kereteket nem mentett át a világháborún s így a többségből máról-holnapra kisebbségivé lett ifjúság szervezkedési kérdésekben tabularasat kapott. Az egyetemi hallgatóság régi kereteibe, az egyetemi karba és a kari egyesületekbe bevonult az új uralkodó nemzet feltörekvő ifjúsága, az első kisebbségi magyar nemzedék pedig egyelőre egyéni egzisztenciákra és nem kollektív jövőre gondolt. Tíz évnek kellett eltelnie, ameddig az ifjúság megkapta szervezkedésének teljes formáját három speciális célt szolgáló felekezeti egyesületben, egy közös magyar társaságban, egy országos ideológiai organumban és egy érdekvédelmi szervben, melyet csak idő kérdése, hogy mikor fognak engedélyezni. Ha létre jön a kolozsvári, temesvári, bukaresti és jasi magyar főiskolások országos szövetsége, amihez az egyes városok diákegyesületeinek megalakultával csak egy országos kongresszusra van szükség, a romániai magyar főiskolai hallgatóság szervezkedése elérkezt a végkifejléshez.

Az intellektuel ifjúság eddigi szervezkedését az öncélúság jellemezte. És ez az irány, mely minden külső behatástól igyekezett függetleníteni az ifjúság testületeit, s csak a főiskolai hallgatóság és nem pártok érdekeinek állott szolgálatába, helyes és megfelelő is volt.

Az értelmiségi ifjúság ökonomikusan kiépített érdekvédelme és új ideológiája elvégre csak az öncélúságban gyökereshetik. De amikor értelmiségről beszélünk, nem kell elfelejtenünk, hogy ez a társadalomnak csak egyik rétege. *A falúsegítésnek és a tanoncmunkának rá kell irányítani az erdélyi magyar ifjúság figyelmét arra, hogy a magyar jövőt a dolgozó osztályok feltörekvésében lássa. Ennek az új történelmiségnek pedig csak az az intellektuel ifjúság lehet építő részese, amelyik a maga hivatását a jövő társadalmában a dolgozó osztályok érdekeinek értelmi szolgálatá-*

ban találja fel. Minden szervezkedésnek és mozgalomnak csak akkor van jogosultsága, ha az a tömegek, a nép érdekében történik.

Az intellektuel ifjúság öncélúsága mellett a falúakcióban és a tanoncoktatásban már nálunk is mutatkozik a következő decennium szervezkedésének és ifjúsági mozgalmának iránya. Hogy hogyan mélyülhet el a főiskolai hallgatóság szervezkedése társadalmi mozgalommá, mit jelentene az ifjúsági tömegek osztályalapon való megszervezkedése, azt egy példával szeretném gyakorlatilag megvilágítani.

A Dávid Ferenc Egylet Ifjúsági körének Egyetemesszervezete, mely Erdély unitárius falúsi és városi ifjúságának szövetsége a nyári nagyajtai konferencián átépítette szervezetét és az átépítési elvek szerint új munkaprogramot dolgozott ki. A Dávid Ferenc Kör célkitűzése a következő: *„Célünk a jövő demokratikus társadalmának kialakítása az osztályöntudatok megszerzésén keresztül“.* (Kévekötés IV. szám.) E célnak megfelelően a megválasztás módjának első stádiuma az osztályöntudatok megszerzése, mert csak az lehet a jövő társadalmának öntudatos tagja, aki osztályegyeniségének teljes fenntartásával vesz részt a közös társadalomépítő munkában. Négy állandó bizottság végzi az egyes rétegek osztályalapon való megszervezésének és felvilágosításának munkáját.

A *falúfejlesztési bizottság* már az elmúlt évben beindította nagyszabású falúsegítő akcióját. A falúsi ifjúsági tagozatoknál (mintegy 120 községben) a szervezet három vetítógépével 160 előadást rendezett. A gépeket székely legények hordozták és kezelték. Az idén még két mozgéppel indult el a vetítógépes akció s az eddigi előadások száma már meghaladja a negyvenet. A filmek földrajzi, gazdasági, ismeretterjesztő, vallási és tréfás tárgyúak. Ezeknek a mozielőadásoknak jövedelméből ad ki a szervezet Balázs Ferenc szerkesztésében ifjúsági lapot „Kévekötés“ címen, ahol ismeretterjesztő, gazdasági, val-

lási, irodalmi és egyesületi tanácsadók jelennek meg a falusi földműves és városi iparos-kereskedő fiatalok számára. Ezenkívül már az idén is megkezdődtek a falusi ifjúsági konferenciák, s az idén is megrendezésre vár a szokásos dalosverseny. A cigányelőtti magyar dal művelésére közelebbről ifjúsági daloskönyvet adott ki a szervezet, melyben többek között huszonöt Bartók, Kodály, Delly-Szabó gyűjtésű népdal foglal helyet. Ugyancsak ez évben tervbe vette a falu-fejlesztési bizottság, hogy falusi ifjaknak több hetes téli tanfolyamot rendez, mely kiinduló pontja volna egy dániai mintára kiépülő népfőiskolának.

Az *iparos-kereskedő bizottság* munkája elsősorban annak a folyamatnak ellenőrzésére és irányítására terjed ki, mely a falusi ifjúságnak a városra való beözönlésében áll. A városra kerülő falusi ifjú elhelyezése, a tanoncoktatás e bizottság feladata. A városi iparos-kereskedő ifjak külön szakosztályt alakítanak az ifjúsági körökben, ahol szórakozás mellett sorozatosan megtárgyalják a számukra aktuális kérdéseket. Mi a szocializmus, hogyan egyeztethető össze a faji gondolattal meg a vallással és így tovább.

Az *értelmiségi bizottság* munkaköre a főiskolai hallgatóság megszervezése és külföldi kapcsolatok fenntartása mellett elsősorban a kor világnézeti és tudományos kérdéseinek kutatása, s a leszűrt elvek szerint való építés. Relativitás, orientalizmus, szocializmus, erdélyiség azok a kérdések, melyek ma az értelmiségi ifjúságot

foglalkoztatják. Végül a *leány-bizottság*-nak egészen speciális feladata a leányegyletek megszervezésén és irányításán kívül a nőemancipációval való beható foglalkozás és ennek alapján a nő jövő társadalombeli szerepének kijelölése.

Ezekbe az irányokba ágazik el a Dávid Ferenc Kör munkája. Mindezekon keresztül szándékuk az osztályalapon való szervezkedés, az osztályöntudat megszervezése az osztályproblemmák feldolgozásának útján. Az ily irányú szervezkedés mellett azonban nem vész el szem elől a célcél: *az osztályok teljes differenciálódása és egy nívóra emelkedése után a már szükségtelen osztályjelleg levételével létrejövő osztálytalan emberi társadalom.*

Hogyha most már az erdélyi magyar ifjúságnak választani kell, hogy megmarad-e szervezkedése az intellektuel síkon, vagy társadalmi mozgalommá mélyül el és kiterjed a magyar dolgozók minden rétegére, az utóbbi út helyessége nem lehet kétséges. Tíz év eltelt az új kisebbségi főiskolás nemzedék magáraébredésével és speciális szerveinek kialakításával. A húszadik század negyedik denniumába fordulunk, amikor a régi világ már szinte egészen romokban hever, az új társadalomnak pedig még nem adtak formát a vajudó idők. *A szervezkedési munkát annak a felelősségnek a tudatában kell tovább folytatnunk, hogy a magyar ifjúság nemcsak főiskolai hallgatókból, hanem falusi ifjúságból, ifjúmunkásokból és intellektuelifjúságból áll.*

Magyar Diákotthonért!

Irta: László József.

Kolozsvári magyar főiskolás körökben állandó beszédtema lett a diákotthon felállítása. Most két éve még a diákegyesületekről beszéltek úton-útfélen: Székely, nem székely? Most: téglajegy, szövetkezet, sorsjegy? Azt mindenki látja, hogy a diákszegélyezés mai rendszere s főleg a pénzgyűjtés módja nem a legszerencsésebb. Az amúgy is túlterhelt magyar társadalom sokáig nem fogja bírni az évről-évre meg-

ismétlődő alamizsna-adást, láttuk, hogy az 1929—30 évben visszaesést mutatott úgy az Ellenzék, mint a Magyar Párt segélyakciója. A sok száz- és néhány ezerlejes tételből bizony nehezen gyűl össze az az összeg, amire évről-évre szükség van, de ne feledjük azt sem, hogy a segélyre reflektálók száma évről-évre nő.

Szerintem ebben az esetben *minden gondolatot és tanácsot mérlegelni kellene az*

illetékes körökben. Láttuk azt, hogy mire volt képes az ifjúság, mikor kulturális szükségleteit önmaga kezdte kielégíteni; láttuk a szemináriumi munkákon, az Erdélyi Fiatalok s más független ifjúsági alakulatok munkájából, hogy az ifjúság megértette a helyzetet, amiben él; komolyan gondolkodik s tenni szeretne saját maga érdekében. S tesz is, ha módja van.

A Magyar Párt diáksegélyakciójának vezetősége semmit nem vesztene, sőt nyerne a népszerűség terén, ha a magyar diákok internátusát felállíthatná. Terv van kettő is a pénzszerzés módjaira nézve. Az egyik a Vargha Lajosé, a másik a Krausz Ottóé. Sőt van egy eddig még gazdátlan terv is, talán a legegészségesebb (nem azért, mert én írok először róla s minden ciszány a maga lovát dicséri) egy készpénzsorsjáték megrendezése a mentők mintájára.

Bármelyik módon összegyűjtve a szükséges pénzt, az intézet önmagát fenntartaná (lásd Vargha cikkét az E. F. 129. lapján) s a magyar társadalomnak nem kellene évről-évre megszokott és már unni kezdett százakat adni az „ifjúság megmentésére.”

Az a bizonyos *húsvéti cikk* szülte a diáksegélyezés mai formáját és keretét.

Íródjék már egy *karácsonyi cikk* is a diáksegélyezés új formájának és módjának a megteremtésére.

Sokat ne beszéljünk, ne tanácsoljunk, hanem csináljanak magyar diákotthon azok, kik ilyen jó és egészséges terveket láttak meg s tudják is ajánlani a portékájukat.

Ne legyenek közöttünk e kérdésben ellentétek! Az ifjúságon belül hagyjuk ki a világnézeti ellentéteket, azon kívül, apáink nemzedékével való viszonylatban nézzünk túl a generációs ellentéteken is, hiszen öregnek és fiatalnak, jobb és baloldalinak egyaránt érdeke, hogy a kezdeményezés áldozatoson nehéz munkáját a súlyosan megnehezedett viszonyok között intézményes rendszeresség pótolja ki és jól átgondolt és megalapozott együttes anyagi erőfeszítéssel megteremtjük azt az intézményt, amely állandó tőkéje maradjon a diáksegélyezésnek, s amely a segélyezés kérdését is nagyrészt — ha nem is teljesen — megoldaná.

Az Erdélyi Fiatalok az ügy fontosságát illető szeretettel hív fel mindenkit, öreget és fiatalot ez eszme támogatására és a maga részéről bármely oldalról jövő hozzászólásnak kész örömmel ad teret a lap terjedelmének korlátai között, a gondolat tetté érlelésére!

Diákszövetkezetet!

Irta: Orbán Endre

Ma az egyes ember alig képes maga crejéből megélni, ezért társulnak az emberek, egyesületekbe, szövetségekbe stb. A kis emberek egyetlen gazdasági egyesülete a szövetkezet lehet. A diáksegélyezés legégetőbb része a lakás és az étkezés nagyjában megoldást nyert a különböző felekezetek internátusai által, bár egy nem felekezeti magyar diákotthonra is múlhatatlanul szükség van. Nincsen azonban megoldva két nagyon fontos kérdés: A tankönyvek beszerzése és a ruházat. Ezeket legkönnyebben egy diákszövetkezet által lehetne megoldani.

Nekünk, diákoknak szövetkezetet kell alakítanunk, hogy így közös munkával se-

gítsünk egymás helyzetén. A kolozsvári magyar főiskolai hallgatók száma körülbelül 1000-re tehető, de ha csak 20 diák komolyan nekiállana a munkának, komolyan kézbe venné a szövetkezet ügyét, könnyen meg lehetne valósítani. E szövetkezet alakítását a következőképp gondoltam el. Minden diák beiratkozna a szövetkezetbe havi 50 lei tagsági díjjal. Már ez az alap elég ahhoz, hogy a szükséges szövetet egyenesen a gyárból vagy nagykereskedőtől rendeljük meg készpénzen, mely már magába véve nagy árkedvezményt jelent. Nyernénk azon is, hogy nagyban rendelnénk, továbbá, hogy a szövetkezet vezetését teljesen díjtalanul

látnák el a tagok váltakozó szolgálattal. Egy állandó bizottság szükséges, amely a tulajdonképpeni vezetést a kezében tartsa. Ezáltal az adminisztrációs költségek legnagyobb részét is meglehetősen takarítani vagy a szövetkezet lehetővé tenné azt, hogy árucikkeit gyári áron bocsássa tagjainak rendelkezésére. Költség csak annyi lenne, amellyel egy szakembert tartanánk és a helyiség bérét fizetnénk. De a tulajdonképpeni előnye nem az árú olcsóbbátételében rejlik, hanem a fizetési feltételekben. Ha mi egy kereskedőtől hitelre akarunk vásárolni, elég sok utánjárás után kapunk igen drágán silány minőségű árut. Mi a szövetkezetünk által készpénz áron vásárolhatnánk és mégis hosszúlejárátú (6 hónap) *hitelre*, úgy, hogy ezzel a módszerrel elérnénk azt, hogy egy olyan szövetet, amelyet megveszünk a kereskedőtől méterenként 700 vagy 1000 leiert, a szövetkezet tagjai megkaphatnák 400—600 leiert, mely 5 hónapra felosztva 200—300 leit tenni ki havi 450—500 lei he-

lyett.

Ugyanígy kellene eljárni a tankönyvek beszerzésével is. Természetesen ez valamivel nehezebb, mert sok a litografált jegyzet, de közös munkával sokkal nagyobb eredményt lehetne itt is elérni. Továbbmenve *szövetkezeti alapon kellene a diákmenzát is megcsinálni*, ahol az elért nyereséget úgy osztanók fel a tagok között, hogy bizonyos ideig ingyen étkeznének. Ugyanígy lehetne létesíteni egy tejivó szövetkezetet is, amely a szükségleteit egyenesen a falusi termelő szövetkezetektől szerezné be, s ezáltal kikerülné a sok közvetítőt. És ha egy kicsit nekiengetjük a fantáziánkat, elgondolhatjuk azt is, hogy milyen nagyszerű lesz, ha majd a téglajegyek segítségével felépített diákotthon földszinti helyiségeiben foglalnának helyet a különböző diákszövetkezetek. Azt hiszem, hogy nem olyan lehetetlen gondolatok ezek, amiket erős akarat tal pár év alatt meg ne lehetne valósítani.

A diáksegélyezés öt éve.

A MAGYAR PÁRT ORSZÁGOS DIÁKSEGÉLYZŐ BIZOTTSÁGA ÁLTAL
KIOSZTOTT SEGÉLYEK:

| | | |
|--------------------------|----------------|---------------------------|
| 1925—26. tanévben | 32 diák kapott | 50 545 ²⁵ Leit |
| 1926—27. „ | 48 „ „ | 151.822 ⁵ „ |
| 1927—28. „ | 154 „ „ | 396.465— „ |
| 1928—29. „ | 262 „ „ | 696.493 ²⁵ „ |
| 1929—30. „ | 274 „ „ | 619.105— „ |
| Összesen 770 diák kapott | | 1,914.431— Leit |

AZ „ELLENZÉK“ MENZA ÁLTAL KIOSZTOTT SEGÉLYEK:

| | | |
|----------------------|------------|----------------|
| 1927—28. tanévben | 53 diáknak | 337.565 leit |
| 1928—29. „ | 100 „ | 681.216 „ |
| 1929—30. „ | 110 „ | 417.673 „ |
| Összesen 263 diáknak | | 1,436.454 Leit |

A két segélyakció által öt év alatt kiosztott segélyek összege: 3,350 885 Lei.
(Dr. Sulyok István és dr. Fritz László: Erdélyi Magyar Évkönyv 1918—1929. I. évf.)

Miért kell minden főiskolásnak összetartania?

Irta: Sükösd Pál unit. papnövendék.

A magyar egyetemi és a magyar főiskolai hallgatók között még ma is annyira hiányzó szerves kapcsolat az impériumváltozás első éveiben megmagyarázható volt abból a tényből, hogy az ittmaradt kevés magyar egyetemi hallgatóról a magyar társadalom évekig nem vett tudomást. Ebben az időben magyar főiskolás hallgatóságnak csak a telógiát számították, a zárt internátusokban lakó teológusoknak pedig semmi érintkezési alkalmuk nem volt a magyar egyetemi hallgatókkal.

Később, a magyar egyetemi hallgatók számának növekedésével, a magyar társadalom figyelmének felébredésével, a segélyakciókkal és az ifjúsági egyesületek megalakulásával ez a helyzet javult, de még ma sincs meg az őszinte közeledés abban a mértékben, ahogy azt közös problémáink és helyzetünk megkíváná. Holott bizonyos az, hogy csak minden fakultás- és főiskolabelinek összefogása teremthet egészséges magyar főiskolás életet.

Az egyetemi hallgatók után legnagyobb a számuk a teológusoknak. (A református és unitárius teológusok összesen 200-nál többet tesznek ki, ami az egész kolozsvári magyar főiskolai hallgatóság egyötöde.) Már számuk miatt sem lehet kikapcsolni őket, de a legfőbb ok az összetartásra a magyar falú kérdése.

A világháború lezajlása után Európa majdnem minden államában nagyobb gondot kezdenek fordítani a falú és a parasztság ügyeire. Ezt az eszmét Magyarországon a „Bartha Miklós Társaság” és a „Bethlen Gábor Kör”, a Felvidéken a regösök, Erdélyben pedig az „Erdélyi Fiatalok” tették magukévá. Az erdélyi magyar falú kérdése kétségtelenül a legégetőbb kérdése a magyarságnak, mert ennek megoldásától függ az erdélyi magyarság sorsa is. A magyar egyetemi és főiskolai hallgatóság figyelme úgylátszik mind fokozottabb mértékben kezd a magyar falú felé irányulni. Ennek az első

megnyilvánulása a magyar falvakba nyáron rendezett tanulmányi kirándulás volt. A falú problémáinak a megvitatására igen jó alkalom ebben az évben az „Erdélyi Fiatalok” falú-semináriuma. *A kulturális és gazdasági kívánalmak megvalósítása nem egy pár hétig tartó regösjárat, vagy tanulmányi kirándulás, hanem hosszú, évekig tartó fáradtságos és kitartó munkának lehet csak az eredménye.* Ennek a kérdésnek a megvalósítására kétségtelenül a legnagyobb mértékben a teológusok, mint jövőbeli papok vannak hivatva, így elő is kell készülniök erre a többi főiskolásokkal együttes falú-munka által.

Keresni kell a kapcsolatokat a kereskedelmi akadémiák hallgatóival is, akik a jövőben szintén a kisebbségi magyar vállalatoknál és bankoknál fognak elhelyezkedni. Később pedig, mint a vállalatoknál vezető szerepet vívó egyének, a magyar ifjúság mai eszméiben felnöve lehetnek azoknak értékes támogatói.

Nyomott gazdasági helyzetünkben szoros kapcsolatot kell létesíteniük *gazdasági akadémiák hallgatóival* is. Az erdélyi magyar falvak nagyrésztében ma is folytatott külterjes gazdálkodást, csakis a gazdasági téren szakképzett intelligens vezetők irányítása mellett lehet belterjes váltogazdálkodássá átalakítani. Ennek égető szükségessége különösen most jelentkezik ijesztő mértékben, amikor a magyar vidékek lakossága tiltakozó gyűléseket tart a bankok kamatpolitikája ellen. A bajoknak a gyökeres megoldása a bankok kamatpolitikájának a megváltoztatása mellett a belterjes racionalis termelés megvalósításával lehetséges. Ennek a feladatnak a megoldására csakis gazdasági szaktudással rendelkező egyének vállalkozhatnak.

Felvázoltam azokat a szempontokat, amelyek az erdélyi magyar jövő kialakításában irányítók lehetnek s amelyek minél szorosabb együttműködésre kell ösztönözék a magyar tanuló ifjúságot.

Hol és hogyan valósítsuk meg az egyetemi és az akadémiai hallgatók együttműködését? Tekintve azt, hogy a magyar egyetemi és főiskolai hallgatók háromnegyedrésze Kolozsváron tanul, itt kell bizonyos módozatokat találni az együttműködés megvalósítására.

A magyar egyetemi és főiskolai hallgatókat kezdetben az egyházak keretein belül kezdték tömöríteni. A vallási alapon való szervezkedés azonban megint elkülönítette egymástól a különböző felekezetek egyetemi és főiskolai hallgatóságát. Ez a tény tette szükségessé egy olyan szervnek a megalakítását, amelyben az egyetemi hallgatók vallásfelekezeti különbség nélkül összegyűlhetnek közös ügyeik tárgyalására.

Igy alakult meg a Székelyek Kolozsvári Társaságába belépett legkülönbözőbb főiskolásokból a Társaság Ifjúsági Bizottsága, amely felekezeti különbségek felett tömöríti a magyar egyetemi és főiskolai hallgatóságot.

Az egyetemi hallgatók azon törekvése, hogy saját anyagi ügyeiket mindentől függetlenül egy külön önálló egyetemen intéz-

hessék, végre életre hívta a Kolozsvári Magyar Egyetemi Hallgatók Egyesületét, mely hivatva lesz a jövőben az egyetemi ifjúsági anyagi ügyeknek az intézésére. Ez az egyesület azonban nem foglalhatja tagjai közé a teológiák és az akadémiai hallgatóit, tehát nekik más szervezetről kell gondoskodniuk.

Az egyetemi és akadémiai hallgatók közeledése és ezzel együtt egy kisebbségi szempontból egészséges főiskolai élet kialakulása szempontjából a legalkalmasabb egyesületi keret egy már meglévő szerv: a Székelyek Kolozsvári Társaságának Ifjúsági Bizottsága. Itt szemináriumok vagy vita-estélyek keretében vitathatja meg az egész magyar főiskolai hallgatóság közös kérdéseit.

Jelenünk és jövőnk közös feladatai egyaránt az egész magyar főiskolai hallgatóság anyagi és szellemi összetartását kívánják meg. Aki komolyan veszi a jelen és a jövő kérdéseit, az felülemelkedik az elválasztó kicsinyességeken és megismeri mindazokat, akikkel a közös életben együtt lesznek munkatársak.

A kolozsvári egyetem tíz éve és a kisebbségek.

Irta: Mikó Imre

Október hó második felében zajlottak le az egyetem átvételének tíz éves évfordulója alkalmából rendezett ünnepek Kolozsváron. Ezeknek keretében a rektori hivatal és a négy fakultás kiállítását rendezett az egyetemi könyvtár második emeleti nagytermében az I. Ferdinánd Tudományegyetemen tíz éves történetének és az elvégzett tudományos munkának dokumentumaiból. Az orvosi kar közegészségügyi ábrákat és preparátumokat tett közzé, kimutatást készített a klinikán kezelt betegekről és fényképfelvételeket mutatott be az intézetekről; a természettudományi kar gazdag fényképanyaga mellett növénygyűjteményéből közölt mutatványszámokat és szemléltető térképeket állított ki. A bölcsész és jogi fakultás, mint a többiek is, összegyűjtötte tanárainak az utolsó tíz évben megjelent irodalmi munkásságát.

A diákközhatalom az egyetemi könyvtár vezetősége az ott megfordult egyetemi hallgatósról adott számot statisztikában és fényképekben. Minket azonban ezeken kívül elsősorban az egyetem átvételére vonatkozó dokumentumok és a nemzetiségi statisztikai kimutatások érdekelnek.

Az egyetem átvételét — a dokumentumok között — dr. Onisifor Ghibunak, a Consiliul Dirigenthez küldött két felirata előzi meg. Az elsőben a strassburgi és pozsonyi egyetem átadására hivatkozva veti fel a kolozsvári egyetem átvételét, a másodikban az egyetem elrománosítási tervét dolgozza ki. E két dokumentum mellett találjuk a jogi és orvosi kar átszervezésére vonatkozó javaslatokat, melyet egy-egy szakbizottság készített elő. 1919 május 8-án kapja meg dr. Onisifor Ghibu a Consiliul Dirigenttől az egyetem átvételére

szóló megbízást. Május 12-én adja át dr. Scheller István, a kiváló pedagógus, a kolozsvári egyetem utolsó magyar rektora az I. Ferencz József Tudományegyetemet az Onisifor Ghibu vezetésével a rektorátusnál megjelent bizottságnak. Ebből az időkből származik egy román-magyar szövegű hirdetés, mely a hallgatóság tudomására hozza, hogy indexeiket szabályosan lezárathatják, lehallgatott szemesztereket pedig be fogják számítani. Az új egyetem megnyeri magának Csernovitzból dr. Sextil Puscariut, az európai hírvéleszt, aki az egyetem első román rektora lesz. 1919 szeptember 12-éről szól az a Decret Regal, mely szerint a kolozsvári egyetem „átalakul románná”. Így lehet rekonstruálni az egyetem átvételét a közölt eredeti dokumentumokból.

Nagyban növeli az egyetemi kiállítás értékét az, hogy itt tették első alkalommal hivatalosan közzé az I. Ferdinánd Tudományegyetem nemzetiségi statisztikáit. Eddig ugyanis csak felekezeti kimutatásokat ismertünk s a magyar hallgatók számát rendszeresen a római katolikus, református és unitárius vallásuk összes számában állapították meg. Így természetesen nem vették számításba a magyar lutheránus hallgatókat, viszont magyarnak tudták be a római katolikus németeket. Most azonban szertefoszlik az a romantika, mely szerint a magyarok az egyetem hallgatóságának egy negyedét teszik ki, de egyben azoknak is, akik az új magyar nemzedék felfejlődésében nem láttak problémát, meg kell hajolniuk a statisztika adatai előtt. A kimutatások az 1919—20 évvel kezdődnek és az 1928—29 évvel zárulnak le. (Megjegyezni kívánjuk, hogy az utóbbi két évben a magyar hallgatók száma tetemesen emelkedett.) A kimutatások grafikonszerűen vannak elkészítve, ami kétségtelenül a szemléltetés javára, de a pontosság kárára szolgál.

A kisebbségi hallgatók száma a kolozsvári egyetemen az 1919—20 évben hétszázon felül van, a következő években még emelkedik, majd lassan csökken és 1925—26-ban éri el a minimumát 500 körül. Ezóta állandóan növekedik, 1928—29-ben pedig jóval meghaladja a 800-at az egyetem akkori 2200 román hallgatójával

szemben. A kisebbségek nemzeti megoszlásában érdekes antagonizmus mutatkozik. Az első években a kisebbségek között a zsidók képeznek többséget, felét meghaladva a nem román hallgatóknak. Érdekes megjegyezni, hogy az orvosi karon 1920—21-ben több a zsidó, mint a román. A zsidóság azonban lassan háttérbe szorul és 1925—26-ban számuk 150-re szállt le. Azóta a zsidó hallgatók száma ezen a ponton állandósuló tendenciát mutat. Evvel szemben a német hallgatók száma az 1919—20 évben 160-ról, 1924—25-ben felénél kevesebbre szállt le, s habár azóta lassan növekedik, 1928—29-ben is alig haladja meg a százat. A magyar hallgatók számbeli változása éppen a zsidók grafikonjának fordítottját mutatja. Míg az első évben a százat alig érik el és 1925-ig ez a szám hol nő, hol csökken, ettől az évtől kezdve emelkedik, 1928—29-ben pedig meghaladja az 500-at. A kimutatás szerint tehát a kisebbségi hallgatók száma az utolsó évben alig százalal több, mint az első évben. A kisebbségek között azonban sajátságos kicserélődés jött létre: amilyen mértékben lezárult a zsidó hallgatók száma, olyan arányban emelkedett a magyaroké a kolozsvári egyetemen.

Más fontos kérdés a magyar hallgatók fakultásonkénti megoszlása. A jogi karon a grafikon nagyon változatos. Tíz év alatt a statisztika a következő számokat mutatja: 35, 90, 70, 150, 80, 140, 130, 250, 240, az utolsó évben pedig 1090 joghallgató közül 700 román, 250 magyar, 40 német és 100 zsidó. Az orvosi karon az első évi 50 1923—24-ig 30-ra apad, azóta pedig állandóan növekedve az utolsó évben meghaladja a százat. Legszabályosabb képet a bölcsész kar mutat, ahol a magyar hallgatók az első évben csupán öten vannak, azóta pedig minden évben növekedve, jelenleg számuk 120 körül áll. A természettudományi fakultás magyar hallgatói is egy standardról indultak a bölcsészekkel, de lassú növekedésük az 1928—29 évben az előbbieknél még csak felét (60 körül) érte el.

Érdekes képet mutat a végzettség nemzetiségi statisztikája. Jogi doktorátust az első évben tizen, a második évben 18-an szereznek. Ez a szám 1927—28-ig csök-

ken, 1928—29-ben azonban újra 15-re emelkedik. Orvosi doktorátust az első években átlag 10-nél többen tesznek, 1923—24-ben 5-en. Azóta ez a szám némi közbeeső csökkenéssel újból öt felé emelkedett. A bölcsész karon a licentiát szerzettek aránya 1925—26-ban: 30 román, 4 magyar, azóta pedig megkétszereződve 1928—29-ben 63 román és 10 magyar szerzett licentiát. A természettudományi karon is 1925—26-tól növekedik a magyar végzettek száma, 1928—29-ben pedig a végzettek aránya: 48 román és 10 magyar.

Az 1928—29 évben tehát több mint 40 magyar hallgató végzett a kolozsvári egyetemen.

Ezekben igyekeztünk az egyetemi kiállítás dokumentumain és adatain át bevilágítani a tíz éves I. Ferdinánd Tudományegyetem kisebbségi hallgatóinak tanulmányi életébe. Sajnos, az első alkalommal

közvetett nemzetiségi statisztikai grafikonok nem adnak lehetőséget arra, hogy pontos számadatokat közölhessünk, lapunk terjedelme pedig nem engedi meg, hogy a leközölt adatokból következő összes konkluziókat levonhassuk. Az elmondottakkal csupán ki akartunk ragadni egy részt az egyetemi kiállítás gazdag és történelmi értékű anyagából, mely nem tudjuk, hogy egyhamar hozzáférhető lesz-e a kisebbségi kutató számára. A felvázolt kisebbségstatisztikai kimutatásokkal pedig egy új feladat útját akartuk kijelölni, mely a kolozsvári magyar egyetemi hallgatók számának, a végzetteknek, a kimaradottaknak, az ösztöndíjat élvezőknek összeírásában, egyszóval *a magyar egyetemi hallgatóság kataszterének felvételében áll, s mely a megalakítandó egyetemi egyesületnek első és egyben legfontosabb feladata.*

Az Erdélyi Fiatalok Nagyenyeden.

Folyó hó 7-én Nagyenyed, ez az ősi diák-város, kedves vendégeket fogadott falai közé. Az Erdélyi Fiatalok kolozsvári kiküldöttei keresték fel, hogy a mozgalom nagyenyedi tagjaival együtt egy irodalmi estély keretében mutatkozzanak be a közönségnek. Az ősi schola, a Bethlen-kollégium készséggel tárta fel kapuit, hogy egy estére vendégül láthassa az új idők új munkásait. Az Erdélyi Fiatalok a kollégium dísztermében, a legnagyobb erdélyi fejedelem, Bethlen Gábor képe előtt tettek vallomást Erdélynek soha el nem múló imádatáról, a magyar falú szeretetéről. Ez az ifjúság semmiben sem hasonlított az elmúlt idők fiatalságához. A szemüket gond fátyolozza, az arcuk komor, a lépteik súlyosak; ennek az ifjúságnak csak egy programja van: a munka. Mások az eszményiek, a terveik, az álmaik, a sorsuk, a hitük. Ontudatos erdélyi magyarok. Érzik az idők hivatását. Tudják, hogy ők az erdélyi magyar jövő, hogy őrállók, akiket a sors rendel őrhelyükre és halálos bünt követ el fajá ellen, aki könnyelműen elhagyja őrhelyét.

Járai István ref. főgimnáziumi igazga-

tó lendületes bevezető előadásában ismertette az Erdélyi Fiatalok céljait s rámutatott azokra a különbségekre, amelyek a régi és új generációt egymástól elválasztják. Utána *dr. Jancsó Elemér* kolozsvári református főgimnáziumi tanár felolvasása következett: „Az erdélyi fiatalok tíz éve“. Azokat a problémákat ismertette, amelyek között tíz év óta a romániai főiskolákban tanuló magyar ifjúság él. Az estély fénypontja ifj. *Kemény Katalin* bárónő énekszámája volt, aki már Marosvásárhelyen nagy sikerrel énekelt s az Erdélyi Fiatalok kérésére vállalkozott arra, hogy estélyükön föllép. Schumann, Kodály, Torti, Schubert stb. dalokat énekelt. Az előadónak úgy kitűnően iskolázott énekhangja, mint művészi előadása a közönség legteljesebb elismerését vívta ki. Szünni nem akaró tapsvihar jutalmazta számát. A kíséretet *Dezső Rozália* úrnő látta el a tőle megszokott művészi rutinnal.

A következő szám *Kováts József* előadása „A haladó magyar ifjúság“-ról. Azokról a pszichikai, társadalmi és gazdasági adottságokról beszélt, amelyek a mai magyar ifjúság lelki arcát determinálják.

Szünet után *Pogány Albert* református főgimnáziumi tanár felolvasása következett, aki a közelgő Kazinczy centennárium alkalmából „Kazinczy jelentősége a magyar irodalmi izlés történetében” címen tartott előadást. *Nagy József* Ady és Kosztolányi verseket szavalt. *Vita Zsigmond* református tanító-képezdei tanár párisi emlékeiből olvasott fel. A műsor utolsó száma Verdi: *Trovatore* és *Braga* szerenádja, amelyet *Dánér Lajos* hegedűn, *Nagy József* zongora kíséretével adott elő.

Nagyenyed város intelligens közönsége

a hosszú műsort a legteljesebb figyelemmel hallgatta végig és sűrű tapsal adott örömeinek és meglegedésének kifejezést.

Az estély szép sikere miatt elsősorban *Járai István* református főgimnáziumi igazgatót illeti köszönet, aki fáradtságot nem ismerve végezte a rendezés nehéz munkáját. Köszönet illeti azonkívül a nagyenyedi református leányegyletet azért a kedves tea-estélyért, amelyet műsor után az Erdélyi Fialatok tiszteletére rendezett.

Pogány Albert.

KORUNK ARCAHOZ.

Szomorú magyar gyanakvás.

Legutóbbi számunkban a „Megtisztított Biblia” c. pár soros cikkben egy amerikai könyvkiadónak azzal a groteszk ötletével kapcsolatban, hogy a Bibliából az u. n. „sikamlós” részeket ki akarja cenzurálni, elmondtuk azt a véleményünket, hogy az élet egyik oldalának letagadása, *a bűn elhallgatása egyáltalán nem segíti elő a bűnből való felemelkedést.* Erre a cikkünkre egy vidéki előfizetők hátrálékos előfizetését beküldve, szó szerint ezeket írja: „A lapot tovább ne tessék küldeni, mert ahol káromkodást tiltó törvényt a biblia csonkításához hasonlítják, ott csak szabadkőműves és kommunista találja jól magát.”

Arról a jellegzetes fogalmi zavarról, amely a szabadkőművesség és kommunizmus bő köpenyébe burkolja a neki nem tetszőt, s amely azonosítja a két különböző mozgalmat, nem beszélve két okból tartjuk szükségesnek e pár sorral való foglalkozást.

Az első ok: cikkünk nyilvánvaló félreértése. Előfizetők soraiból u. i. az tetszik ki, mintha mi a káromkodás betiltását a Biblia csonkításához hasonlítva, hogy úgy mondjam, védenénk a káromkodás csúf és ízléstelen szokását. Nem, *mi nem a káromkodást védjük,* de azt mondjuk: a káromkodásnak legtöbbször oka van, ez az ok pedig igen sokszor az elkeseredés, a nyomor, az igaztalanság, az élet bajai miatt. *Ha megtiltjuk a panaszkodást, megszüntettük-e azt a bajt, amelyből a panasz fa-*

kadt? A káromkodás elleni igazi és eredményes harc tehát szerintünk nem az, hogy a káromkodást, a tünetet, a következményt tiltjuk le, hanem, hogy *megszüntetjük az okát, ha az az ok emberileg jogos elkeseredés.* Ebben valószínűleg előfizetők is egyetért velünk.

Ő azonban nem kért felvilágosítást levelében, sem nem küldött nekünk kérdő, magyarázó, vitázó cikket (amit mi készséggel megválaszoltunk és leadtunk volna), hanem egyszerűen visszamondja a lapot, amit egy éven át valószínűleg azért járatott, mert helyeselte törekvéseinket és megérezte lapunk szükségét. Ő nem kérdezte, hogy a félreértett kis cikk összhangban van-e általa is helyeselt céljainkkal, nem gondolt arra, hogyha annak véleményét teljes érzésében nem is osztja, akkor is szükség van a lapra, s a lap előfizetésekből élven meg, szükség van az ő előfizetésére is. Magyarázatot nem kért, türelmet nem próbált, egyszerűen egy félreértés, egy *gyanakvás* alapján megvonta támogatását. Ez a gyanakvás a legszomorúbb magyar belső bajaink közé tartozik, indokolatlanul elválaszt minket egymástól, csomó egyéni igazságtalanság forrása és ami a legszomorúbb, a közös sorsra utaltak közös munkáját, *az erdélyi magyar egységet teszi lehetetlenné.*

Hisszük, hogy ezek után megért minket előfizetők és elismeri annak a meggyőződésünknek igazságát, hogy az élet bajain azok letagadásával nem segítünk, s hogy főleg nekünk magyaroknak legnagyobb fenntartó erőnk az étellel való szembenézés és igazságaink érzésében hazugságai ellen a kérlelhetetlen harc.

SZEMLE

ERDÉLYI KÉPZŐMŰVÉSZEK KIÁLLITÁSA

November 30-án nagyjelentőségű művészi és erdélyi esemény indult el Kolozsvárról. Erdély magyar, román és szász művészeinek legjava összefogott professzionista gazdasági érdekeik védelmére és első lépésként ötvennél több művész 196 művéből hatalmas kiállítást rendezett Kolozsváron. Ez a kiállítás, mint művészi esemény is az elmúlt tizenkét esztendő legjelentősebbje. Az erdélyi képzőművészetnek olyan erői, mint a magyar Kós Károly, Thorma János, Tóth István, Nagy Imre, Jándi Dávid, Gruzda János stb., mint a román Ladea Romulus, Papp Aurél, Demian Tassy, Popp Alexandru, Ciupe Aurél, Capidan, Pericle stb., mint a szász Mattisch-Teutsch és Heinrich Schun, együttes felvonulásukkal mindig és mindenütt eseményt jelentettek volna.

Számunkra azonban két szempontból volt mély belső megelégedés ez a kiállítás, túl a spontán művészi élvezeten. Öröm látnunk, hogy a gazdasági, érdekvédelmi megszervezkedés, amely foglalkozási ágakként építi ki vonalait, kezd behatolni már a nagyon ájult, nagyon beteg magyar társadalomba is. Öröm látni, hogy ebben az irányban éppen az individualista látzatú művészek tesznek nagy lépést. Kezdeti lépés ez még, de a legszükségesebb, amely az életet jelentette. S az ilyen foglalkozási szervezkedések együtt adják majd össze az igazi erdélyi magyar egyiséget, ami még sajnos, csak frázisokban van meg.

Minden igazi erdélyinek még valami másért is megilletődést keltő ez a kiállítás. Mert Erdély művészei a megnyitást felhasználták arra, hogy fogadalmat tegyenek legtöbbször művészi ideálja: az erdélyiség mellett. A román Papp Sándor és a magyar Kós Károly egyaránt hangsúlyozták, hogy a rendezőség a nemzeti ellentétek felé emelkedett a maga munkájában és ezt az alapelvet továbbra is be akarják

tartani. *Moldován Valér dr.* tartományi igazgató pedig a világ végtelen változatának szépségéről beszélve érzékeltette a háromfajú erdélyi művészet szépségét, amelynek a regionalizmusa az alkotó szellem által nyert létjogot.

Ez az alkotó szellem ott volt a festők színeiben és a hegyek vonalaiban; de a szobrász darabos arcaiban, a grafikus képmény mozdulataiban, a képekben és a képek mögött még valami ott volt, a közös anya: Erdély. És a közös anya más és más nyelvű gyermekeinek arcára adta a maga vonásait.

Erdélyi találkozás a kolozsvári tárlat és hatásai remélhetőleg minden irányban termékenyek lesznek. Abban az irányban is, ami a művészeknek anvagi és továbbképző szempontból feltétlenül szükséges. egy kolozsvári Múcsarnok meglétesítésében, továbbbi sorozatos kiállításaikban és megtalált gazdasági és lelki munkaközösségük állandó kiépülésében. — De reméljük, hogy ennek az erdélyi találkozásnak a hatása leszivárog a mindennapi életbe is, s azok a románok, magyarok, szászok, akik a legtisztább emberi mivelton, a művészetet át ismerték meg egy-egy fajta értékét, ezzel az emlékekkel lesznek kevésbé elfogultak, közös érdekeiket jobban látók, *erdélyibbek* az élet hétköznapijaiban is. — Fogadják teljes testvéri szolidaritásunkat a kiállítás rendezői és művészei: az erdélyi gondolat képzőművészeti harcosai.

Jancsó Béla

DR. SULYOK ISTVÁN ÉS DR. FRITZ LÁSZLÓ: Erdélyi magyar évkönyv. (Kolozsvár, 1930. „Juventus“ kiadás.)

Örömmel kell üdvözlölnünk *dr. Sulyok István* és *Fritz László* munkáját, mely több évi előkészítés után végre ezen az őszön látott napvilágot. Egy ilyen természetű könyvre, mely minden beállítottság nélkül tisztán adatokat nyújt, már régóta szükség volt. Hiszen a kisebbségi jogokért való küzdelmeinkben állandóan kell sta-

tisztikákra hivatkozunk, hogy igazságainkat minél hatékonyabban alá tudjuk támasztani. Pontos és nyugati értelemben vett statisztikát csak az államhatalom adhar, viszont Románia 1910 óta egyáltalán nem végzett népszámlálást és így országunk vallási, nemzetiségi összetételének megállapításánál a legkülönfélébb hipotézisekre vagyunk rászorulva. Felvetődik tehát a kérdés: vajjon magánosok vállalkozhatnak-e, ha nem is népességi, de akár milyen más kultúrstatiztika összeállítására is, melyet a magunk szerény eszközeivel pontosan megoldani természetszerűleg nem tudhatnak. Erre a kérdésre azt válaszolhatjuk, hogy az adott körülmények közt meg kell elégednünk hozzávetőleges számításokkal is ott, ahol nem állhatnak rendelkezésünkre egészen pontos adatok. Aki Sulyokék évkönyvét áttanulmányozza, az rögtön látni fogja azokat a nehézségeket, amelyekkel e könyv összeállításánál meg kellett birkóznunk. A statisztikák egy része az egyházaktól kért, vagy már közzétett jelentéseket adja, más részét kérdőívekre adott válaszokból állították össze és épp ez utóbbi az, hol a válaszok pontatlansága miatti nehézségek kiütköznek.

A munka célját a szerzők előszavukban következőképp határozzák meg: „A szükség szülte meg ezt a gyűjteményt, melyet Erdélyi magyar évkönyv névvel útjára bocsátunk. *Erdélyi* azért, mert a történelmi Erdély személyesíti ma meg a Romániahoz került magyar részek közös sorsát; magyar, mert Erdélyben csak a magyar életet akarjuk számontartani és Évkönyv, mert ez a számbavétel, melyet most 11 évre visszamenőleg kíséreltünk meg, évről-évre meg akarjuk ismételni.“ A könyv alapos áttanulmányozása után meg kell állapítanom, hogy a kitűzött célt a szerzők a rendelkezésükre álló eszközök határán belül meg is valósították. 2649 kérdőívet küldtek szét és a cikkek és összeállításuk egy része ezek alapján készült el. A könyv első helyen közli azoknak a névsorát, akik bármilyen adat beküldésével hozzájárultak a könyv megszületéséhez.

Az évkönyv több tanulmányból áll; mindenik az erdélyi magyarság valamilyen égető kérdésére próbál adatokkal választ nyújtani, legtöbbjét gazdag statisztika kí-

séri. Az első tanulmány az erdélyi magyarság számát próbálja megállapítani, a különböző adatok alapján. Fontosabbak: az erdélyi magyarság egyházi szervezeteiről, iskoláiról, nemzetközi kapcsolatairól, a főiskolai hallgatókról, társadalmi szervezeteinkről, olvasó és társasköreinkről, könyvtárainkról stb. között tanulmányok. E felsorolásból is látszik, hogy milyen értékes anyagot tartalmaz ez az évkönyv. Minden tanulmány külön hozzászólást érdemelne, de erre rövid ismertetésünk keretében nincs hely. A szerzők mindenütt az adatok pontos feldolgozására törekedtek és módszerük az, hogy szembeállítják az 1919-es statisztikákat a legújabbakkal. Így világosan látható, hogy milyen téren szenvedtünk veszteséget és mekkora volt az. A konkluziót aztán ki-ki saját tetszése szerint levonhatja belőlük. Ha a Sulyok statisztikáit végignézzük különös megdöbbenést kelt kulturális hanyatlásunk: iskoláink, könyvtáraink, intézményeink számának rettenetes csökkenése. Alig itt-ott egy-egy vigasztaló adat. Így örömmel tölt el a népkönyvtárak emelkedése, bár a „hivatalosan“ felvett könyveket nem tarthatjuk sem minőségileg, sem mennyiségileg elegendőnek népünk kultúrájának emelésére.

Az évkönyv érdemei mellett rá kell mutatnunk egy-két hiányára is, bár a hiányok pótlását szerkesztőik beigérték a következő kötetekre. A kulturális résznél hiányzik az Erdélyben megjelent magyar könyvek, folyóiratok, hírlapok, magánkönyvtárak, (ez utóbbiból csak két-három van megszakítva) statisztikái, amelyek érdekesen egészíthetnék ki a már meglévő adatokat. Fel lehetne venni a fontosabb kölcsönkönyvtárak adatait is, amik az általános leszegényedés folytán egyre nagyobb lendületet vettek. Hiányzik a magyar színtársulatok tevékenységének ismertetése is. Legnagyobb hiánya azonban másban rejlik Sulyokék évkönyvének. Nincsen feldolgozva benne gazdasági életünknek jóformán egy ága sem. Pedig milyen érdekes és tanulságos volna ismerünk kis és nagyiparunk, kereskedelmünk, szövetkezeti mozgalmaink és mezőgazdaságunk adatait. Tudjuk rendkívül nehéz feladatokat ró ezek összeállítása az év-

FŐISKOLÁSOK SZAVALÓ VERSENYE

könyv munkatársaira, de feldolgoásuk elsőrangú érdek volna. Végül talán egyik legnagyobb hiánya az évkönyvnek, hogy az erdélyi magyar munkásság semmilyen formában nem szerepel benne. Nem ismerjük sem a számát, sem kulturális célkitűzéseit, sem szervezeteit, pedig mindezek aránylag könnyen beszerezhetők a szak-szervezetek központja révén, ahol szinte kész statisztikák állnak rendelkezésünkre. Reméljük, hogy a jövő évi évkönyv ezt a hiányt is pótolni fogja.

Még egy pár szót ahhoz a kronológiához, amely 1918 X. 31—1929 XII. 31-ig történt legfontosabb eseményeket öleli fel. Gazdag politikai anyagot találunk a magyarsággal kapcsolatos eseményekről, s az országos politika legfontosabb mozzanatairól. Egyes kultúreseményt megemlít, de az a része hézagos a politika mellett. Pl. legfontosabb irodalmi folyóiratunk és az Erdélyi Szépművés Céh megalakulásáról nem szól. A politikában is vannak érthetetlen hiányok. A legnagyobb ezek közül, hogy pl. kifelejtik Maniu kormányrajutását. Hiba az is, hogy nem minden eseményt vezet végig. Pl. megemlíti a Paál Árpád letartóztatását, de nem szól fölmentéséről. Szeretnők, ha a következő kronológia kiküszöbölése e hibákat és a magyarság belső életének eredményeit is szélesebben tartaná számon.

Mindent összevéve Sulyok és Fritz dr.-ék munkája értékes alkotás és olyan segédkönyv, amelyik ha hiányos is, de jelenleg egyetlen a maga nemében. Elengedhetetlenül szükséges mindazoknak, akik az erdélyi magyarság mai helyzetét világosan akarják látni. Jó volna, ha minden magyar egyetemi hallgató áttanulmányozná, hogy tisztában legyen azzal, amit 11 év alatt elvesztettünk és azzal, amit akaratlanul, munkával, a rossz körülmények dacára is, meg tudtunk őrizni. Ez utóbbi talán lelkesítő hatással lesz jövő törekvéseinkre és megerősít abban a hitükben, hogy céltudatos munkával sokat segíthetünk még fajunk sivár, de nem reménytelen anyagi és szellemi helyzetén.

Dr. Jancsó Elemér

A Székelyek Kolozsvári Társasága magyar főiskolai hallgatók részére szavaló versenyt rendezett önként választott versekből. 1930 november 26-án este a Társaság helyiségében száznál több, jórészt főiskolás hallgató-közönség előtt folyt le a 20 jelentkező versenye. A jury (id. Hadházy Sándor, Nyirő József, Szentimrei Jenő, Faluvégi Dénes, Demeter János, Jancsó Béla, dr. Jancsó Elemér, Nagy József és Székely László) nevében *Nyirő József*, a kiváló író nyitotta meg meleg szavakkal a versenyt, majd sorshúzás útján megállapított sorrendben szavalták el a jelentkezők az alábbi verseket: Antal Gusztáv ref. th. (Áprily: Halálmadár); Babits László bölcsészhallg. (saját verse: Valahol a Duna mellett); Buthy Sándor ref. th. (Ady: Az Óskaján); Darkó Béla unit. th. (Pakots Károly: Hívnak a fekete szírték); Dánér Lajos ref. th. (Ady: Az Óskaján); Elekes Viola (Reviczky: Salamon király álma); Fülöp Árpád unit. th. (Jakab Ödön: A két örökös); Gálna Sándor unit. th. (Részlet Vörösmarty Marót bán-jából); Gyenge László jogh. (Gyóni: Csak egy éjszakára); Gyenge Sámuel ref. th. (Sík Sándor: Mózes); Kovács Domokos unit. th. (Vörösmarty: Vén cigány); Lengyel László ref. th. (László Andor: Pilátus); Lőrinczy Gábor unit. th. (Tóth Kálmán: Anyámhoz); Márton Ferenc ref. th. (Kozma Andor: Magyarok szimfóniája); Nagy Tibor joghallg. (Csengey Gusztáv: A fogoly lengyel); Orth Győző ref. th. (Várady Antal: Júdás); Preisz Béla jogh. (Ady: Az eljátszott öregség); Sipos Géza ref. th. (Áprily: Vallomás); Szücs János ref. th. (Tompai Mihály: Új Simeon); Tóth Bálint bölcsészhallg. (Tollas Béla: Hitvallás). A verseny után a jury visszavonult, s a megállapított döntést *Szentimrei Jenő*, a kiváló költő hirdette ki. Ennek értelmében az I. díjat (300 lei) Antal Gusztáv, a II. díjat (200 lei) Dánér Lajos, a III-at (100 lei) Lengyel László nyerte el; kívülük dicséretet kaptak: Darkó Béla, Elekes Viola, Kovács Domokos és Nagy Tibor.

*

Az a tény, hogy ilyen szerény díj mellett ennyien vettek részt a versenyen, kétségtelenül örvendetes jele nemcsak főiskolás testvéreink egyre növekvő cselekvő kedvének, hanem a magyar irodalom és a magyar szó iránti szeretetüknek is. Nyirő József ezt a szeretetet szépen jellemezte a versenyéről írott cikkében („Magyar vers a magyar fiúk ajkán“, Keleti Újság), azonban nem világított rá a kérdések egy fontos oldalára. És ez: az önként választott versekből levonható (bár relativ, de mégis érdekes) tanulságok az új erdélyi mazvar nemzedék irodalmi érdeklődésére.

A költők szerinti csoportosításnál derül ki, hogy a modern magyar lírát Ady két verse (3 szavalat), és Gyóni egy verse, az erdélyi lírát Áprily 2 verse és Pakots K. egy verse, a régi magyar klasszikusokat két Vörösmarty és egy Tomba Mihály vers képviseli mindössze (mely legutóbbiak is, a Vén cigányt kivéve, nem reprezentáns versek). És összesen 8 vers és 9 szavalat. Reviczky Gyulát nem képviseli kellően az előadott verse. A többi tíz vers mind szekundár jellegű költők műve: Petőfi—Arany, Ady utánzóké, vagy jó kopott önképzőköri bútor. És egyetlen Petőfi, Arany, Balassa, Csokonai, Vajda János, vers sem és egyetlen Tóth Árpád, Juhász Gyula és Kosztolányi költemény, az erdélyiek közül meg hiányzanak Bar-

talis, Reményik és Szentimrei versei. — Adná Isten, hogy ez pusztán a véletlen játékát és ne az egész erdélyi magyar ifjúság irodalmi tájékozottságát jelentse. *Ha nem véletlen, akkor sem az ifjúság a hibás* (legkevesébbé a jelentkezők, hiszen a vers kiválasztása lehetett egyszerű technikai kérdés is és emellett ismerhetik jól az egész magyar lírát). De akkor ez azt jelentené: felületes hatású az erdélyi líra, távol áll az új modern líra és kihullanak örökértékű klasszikusaink, mindegyik irányból pedig megmarad az utánzás, a felületes, a közepes, aminthogy megmaradnak régi kóros ideológia-csókevények háborún, forradalmon és kisebbségi sorsokon keresztül. Ez lesz a magyar kultúra egy-sége és folytonossága?

Lehet, hogy csak véletlen játéka, lehet, hogy csak részleges veszély: *akkor is össze kell fogni minden magyar kultúrszerveztünknek, hogy az adott lehetőségek korlátai között gyermeknek, ifjúnak fennmaradó kevés szabad időben a legjobban megválasztott, a magyar lelket legmélyebben, legörökkévalóbban kifejező magyar irodalmi művekkel adja meg mindenkinek magyar kultúránk alapvető ismeretét, szellemét és öntudatát!*

A jury a maga részéről elhatározta, hogy még a tél folyamán előre meghatározott versekkel új szavaltversenyt rendez.

Jancsó Béla

FALÚ-MUNKA

VILÁGKÉP A FALVAK HELYZETÉRŐL.

Irta: László Dezső

E sorok írója nemrégiben részt vett az Ifjúsági Keresztyén Egyesületek egyik nagyszabású nemzetközi konferenciáján (Dassel), amelynek egyetlen tárgyát a mai falú életkérdései képezék. Tizenöt európai, ázsiai és amerikai ország kiküldöttének alapos előadásai és hozzászólásai alapján nyerte azt a képet, amit itt közöl az olvasókkal. A konferenciát majdnem két esztendeig tartó előkészület előzte meg, az

adatok gondos tanulmányozás alapján kerültek a résztvevők elé.

A mai *világválság* gyökerénél a falú válsága áll. Az emberiség haladó technikája, civilizációja és kultúrája egyoldalúan a városok létezésükéért szolgálta. A falú keveset kapott ezekből az áldásokból. Az ipar és kereskedelem az utóbbi ötven-hatvan esztendő alatt óriási lendülettel haladt előre. A kisipar helyére a gé-

pekkel dolgozó gyáripár lépett. Kialakulnak a hatalmas ipari és kereskedelmi vállalatok, telepek és trösztök. Szervezett munkalehetőségek mellett, olcsó munkaerővel a termelés meg többszöröződött és meg egyszerűsödött. A város kezdette magához szívni a falvak népét. A nép megindult a városok felé. Ennek a népvándorlásnak egyik oka az volt, hogy a mezőgazdaság nem hajtott akkora hasznot, mint az ipar, vagy kereskedelem. Emellett azonban fontos szerepet játszottak a következő körülmények is. Az ipari munkás munkája után megkapta a maga fix fizetését, a mezőgazdaság hozama sok tekintetben az emberi számításra és munkán felül álló természeti jelenségektől függött. Az egyes országok törvényhozásilag szabályozták az ipari munkások jogait és kötelezéseit. A város megelégedett a napi 8 órai munkával, falun hajnaltól késő estig kellett dolgozni s sokszor egy jégverés vagy más természeti jelenség egész esztendő munkáját tönkre tette. A városi munkások, iparosok szervezett életet éltek. Jogaik védelmére frontot alkottak. A város több kényelmet, civilizáltabb és kultúráltabb életet biztosított, mint a falú. A gyermekek iskoláztatása is könnyebb s olcsóbb volt falún, mint városban.

A falú meglehetősen magára maradt. Igaz, hogy a falú is kapott mezőgazdasági gépeket, de ezek a föld hozamát alig fokozták, inkább a munkát tették olcsóbbá és könnyebbé. Nagyon kevés helyen szervezték meg a földműves osztályokat. A mezőgazdasági tőkék nagy részét kis gazdaemberek tartják kezükben s nem tudnak abból akkora hasznot előhozni, mint az ipari nagytőkék. A városok általános kultúrszínvonala nagyobb lépésekkel haladt előre, mint a falvaké. Dacára annak, hogy majdnem mindenik ország leghatalmasabb azonosfoglalkozású tömeget a mezőgazdasági dolgozók alkotják, mégis aránytalanul kevés gazdasági szakiskolát állítottak fel az egyes országok. A középiskola és a főiskola u. n. intelligens emberek képzésére szolgáló gyáripari üzem lett. Hol van megírva, hogy a földműveseknek nincs szükségük az alapos szakismeretekre és azok felett általános műveltségre is? Az irodalom, a művészet

egyoldalúan városi egyedárú lett. A falvak csak torz, vagy korcs irodalmi termékeket kaptak. A világháború a falvak népét megtanította az olvasásra. A katonák a fronton, a civilek itthon olvasták az újságokat. A háború után a falvak megfelelő olvasnivalóiról nem gondoskodtak s így azok mohó érdeklődéssel vetették magukat a ponyvairodalom felé. A falvak kultúrigénye nagyjában kielégítetlen.

Ezek a tényezők sodorták bele a falút mai gazdasági válságába. Az ipari és kereskedelmi üzemek évente háromszor-négyszer tudják megforgatni tőkéiket 15—20%-os hozam mellett. A mezőgazdasági tőke ma átlag 1—1.5% jövedelmet hoz. Ime az aránytalan jövedelmi lehetőségek ijesztő adatai. A falvak népe az egész világon a szegénység felé halad. A föld hozama nem elegendő az életszükségek kielégítésére. A falú kölcsönt vesz fel, de annak kamatait sem tudja fedezni. Amerika farmerei állami támogatásra szorulnak, India mezőgazdáinak jórésze deficitel dolgozik, a kölcsönvett tőke után 120—160%-as kamatot fizet. Kína földművesei átlag 2 hold termőfölddel rendelkeznek. Csak ezeket a jelenségeket említem, az európai országok általában csak valamivel mutatnak jobb helyzetet, mint Románia. A falvak leszegényedése magával hozza az ipar csődjét, ha a falunak nincs pénze, akkor senkinek sincs. Hiába termel az ipar, nincs vásárló közönség.

A mi falvaink válsága függvénye a hatalmas világválságnak. Amit, mint általános képet rajzoltam a falvakról, lényeges vonásaiban a mi falvaink képét is födi.

Van-e megoldása ennek a szörnyű helyzetnek? Egy tény bizonyos, minden percben bekövetkezhetik egy világkatasztrófa, vagy ha nem is, de rohamlépésekkel közeliedük feléje. A válság alapoka abban van, hogy a mezőgazdasági és ipari tőke nem azonos arányban gyümölcsoz, a két kerék ugyanabban az országban sem párhuzamosan és azonos gyorsasággal halad. A megoldás csak az lehet, hogy a különböző munkatereken gyümölcsozó tőke olyan irányítás alá kerüljön, hogy izazságos és szükséges hozama arányosan jelenjék meg minden munkamezőn.

Érdekes volt megjegyezni, hogy az egyes országok annál kevésbé érzik a gazdasági válságot, minél műveltebb földműves társadalmuk, minél jobban meg van szervezve szövetkezeti alapon s minél igazibb erkölcsi alapon álló és társadalmi érzékkel rendelkező egyének teszik lehetővé a falvak igazi közösségi életét. Ebből a szempontból Dánia a minta. Mezőgazda állam. Ma, 1930-ban majdnem mindenik falusi háza rádióval és zongorával van ellátva. Minden második falusi ember már autót tart. Nyoma sincs a gazdasági válságnak. Ennek abban van a magyarázata, hogy 100 népfőiskola, számos mezőgazdasági szak-iskola emeli a falú általános és szaktudását. Az egész ország kisgazda társadalma fogyasztási és értékesítő szövetkezetekbe van tömörítve s mindezekhez a külső keretekhez józan, takarékos, komoly keresztyén jellem járul.

Dánia megelőzte a válságot. Szervezett élete ma is önálló létforma és nem függvénye a világszükségletnek. Nekünk a teljes megoldás képét mutatja.

Vajjon van-e még idő megmenteni és új alapokra építeni fel falvainkat? A kérdést nem szabad így tenni fel. Példák mutatják, hogy még nem késő. Lesznek-e vezetők, akik égnék a vágytól megállítani az áradó vizeket és felépíteni az új erdélyi magyar falvakat?

—

MAKKAI SÁNDOR dr. Erdély református püspöke az IKE által rendezett főiskolás összejövetelen az előadások után támadt vitát befejezve nagyjelentőségű szavakat mondott a magyar falú jelentőségéről. — Az erdélyi magyar ifjúságnak minden feladata másodrendű ahhoz a legfőbb feladathoz képest, hogy mit lát kötelességének a magyar falúval, a magyar néppel szemben. Legyünk tisztában és legyen tisztában vele elsősorban az új nemzedék, az ifjúság, hogy az erdélyi magyarság sorsa leginkább a magyar falútól függ. Ha ő megmarad, megmarad a magyarság, ha ő elpusztul, elpusztul a magyarság. Nekünk tehát minden más feladatot ez alá a legfőbb alá kell rendelnünk: megtartani a magyar falút.

FALÚ-SZEMINÁRIUMUNK ELŐADÁSAI. Novemberi számunkban közzétett felhívásunk után nyomban megkezdtek falúszemináriumunk előadásait. Nov. 3, 10, 17 és 24-én Gyallay Domokos a Magyar Nép főszerkesztője tartott előadást: Általános tájékoztató a falúfejlesztés kérdéseiről címen. Vácolta a magyarság földrajzi elhelyezkedését Romániában, számát, felekezeti megoszlását, majd a falú-tanulmányozás nagy fontosságára mutatott rá. Dec. 1-én Botos János szerkesztő tartott előadást: Az erdélyi magyar falú gazdasági helyzetéről egy falú szociográfiáján át mutatva meg annak változásait. Dec. 8-án Nyírő József író beszélt az intelligencia és a nép viszonyáról. Rámutatott az új magyar intelligencia kötelességére a nép iránt és arra, hogy a falú adja a kenyeret az intelligenciának. Annak a szükségét is kifejtette, hogy a falú intelligenciája munkaközösséget építsen ki. — A nagy érdeklődést keltett előadások további programját januári számunkban közöljük.

Falú pályázatunk eredményének ünnepeles kihirdetése december 15-én, hétfőn este 8 órakor lesz a Székely Társaság helyiségében. Vendégeket szívesen látunk.

Utána a falú-szemináriumra jelentkezettek választják meg a vezetőségüket, amely a további munkát a szerkesztőség ellenőrzése alatt folytatni fogja. Felszólítjuk mindazokat a kollégákat, akik a szemináriumon részt akarnak venni, hogy a jelentkezési íveket a kihirdetés előtt töltsék ki, mert a választáson csak az vehet részt, aki előzőleg a szemináriumra már jelentkezett.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR PART
DIÁKSEGÉLYEZŐ BIZOTTSÁGÁNAK
DIÁKKIKÜLDÖTTEI. Hölgk kiküldöttek: Herszényi Márta és Vajna Judit; jogi fakultás: Csákány Béla; orvosi fakultás: Trombitás József; bölcsészeti fakultás: Benedek Géza; term. tud. fakultás: Macskássy Attilia (elnök); Gyógyszerészeti fakultás: Krausz Ottó; kereskedelmi akadémia: Kun Ádám; szépművészeti akadémia: Gajdos János.

FIATAL - MAGYAROK

A magyarság mai helyzete a létfenntartás ösztönével sürgeti a magyar faj európai hivatásának átértékelését és a régi gondolkozásmódnak és világlátásnak a történelmi szükségszerűség követelte megváltozását. Lapunk számon akarja tartani a különböző körülmények között élő egyetemes magyar fiatal-ságnak minden olyan megnyilvánulását, melyben ennek az új magyar öntudatnak és világlátásnak a körvonalai bukkannak elő.

Levél Pozsonyból.

Irta: *Melius N. József*

Nyugat felé röpített a vonat. Balra a Duna sötét vize omlott lefelé szélesen, jobbra rőt, már rég gyümölcstelen, de versre ingerlő szőlőhegyek. Valahol messze elől célom: ismeretlen füsttenger, Pozsony, a „Sarló“. A Sarlóról gondolkoztam. Tudtam, hallottam már róluk. És élesebben vilálan fel emlékezetemben az a beszélgetés, amely az „Erdélyi Fiatalok“ egy csoportja és egy szlovenszkói literátor közt pergett le *Kolozsváron* hónapokkal ezelőtt. Még most is emlékezem: A „Sarló?“ — Egy romantikus, kicsit lírizáló csoport. Figyelemreméltóak a törekvéseik. Távolról se tettek annyit, mint amennyit szónokoltak. És most szóról-szóra: „... annyit és addig beszéltek regősjárásról, falúzásról, annak eredményeiről, míg végül maguk is elhittek mindent.“ Mielőtt Kolozsvárról elutaztam, egy baloldali folyóirat szerkesztőjével beszélgettem: A „Sarló?“ — „Nem tudja még?“ Bomlik. Kodolányi megtámadta őket. Felrugott mindent ...

*

Pozsony. Végig futom a várost. Középen a tiszta barokk centrum. A klasszikus Lőrincskapu ucca, a romantikus káptalan uccával régi nagy történelmi idők őrzője. És közötté, mint acélgyűrű Le Corbousier stílusban épült házak, szállodák. Amszterdamban vagy Dessauban is állhatnának. A könyvkereskedéseket órákig bámulhatjuk. Egy régi rongyos plakátot betűzők: „*Massaryk* itt, *Pozsonyban* magyarul tartott előadást. Az újságbódében a „*Moskauer Rundschau*“, a „*Christian Science*“ mellett. Az uccaelnevezések háromnyelvűek. Kívülről tehát mindjárt egy széles

nagy liberálisizmus árad az idegen felé. Ha üzlet, ipar iránt érdeklődik az ember, korlátoltság észre nem venni, hogy mily nagy aparátussal tör kelet felé a nyugati kapitalizmus.

*

Balogh Edgárral, Szalatnay Rezsővel és Brogyányi Kálmánnal meglátogattam a „Sarló“ otthonos, meleg helyiségét. Az asztalokon magyar, cseh, német ifjúsági és társadalomtudományi folyóiratok „... igen — beszélt Balogh Edgár — szocializmust és forradalmat jelent a „Sarló“ a mai magyar életben. A nyugati imperialisztikus kapitalizmus döntő hatást gyakorol közgazdaságunkra. A kérdés tudományos vizsgálata pedig megerősített bennünket abban, hogy Kelet-Európa tényleg elproletarizálódik és az osztálytalan társadalomnak tanítókra, felvilágosítókra van szüksége. Feladatunk a kisebbségi ponton sem marad más, mint a közös gazdasági kiszolgáltatottságnak kitett paraszti és munkás tömegek érdekében síkra szállni és küzdeni a közös nyomás alatt a szláv-magyar-román megértésért, mert ezek az államok a nyugati kapitalizmus gyarmatosításának vannak kiszolgáltatva. A történelmi felelősség rajtunk nyugszik: a mai magyar ifjúságnak Szlovenszktól Újmagyarországon át Erdélyig, össze kell fognia a dunai államok összekapcsolódásának érdekében. Kötelességünk mindent megtenni, ami a magyar tömegek gazdasági és társadalmi emelését szolgálja, de az út csak egy: *a szocializmus etikai alapján állva vívni meg azt a kisebbségi harcot, melyen keresztül minden elnyomás és sovi-*

nizmus ellen állást foglalva a humaniz-
mushoz jutunk el.“

*

A „Sarló“ a fenti elvek alapján kap-
csolta be a középiskolás ifjúságot szoció-
gráfiai munkájába (mely pozitív tudomá-
nyos alapon, aktivitáson és a lírizáló meg-
indulás dacára sem „romantizáláson“ és
szónoklásra nyugszik), melyet a falúzás
és regősjárás eszközeivel folytattak. Ebből
az érintkezésből az ifjúság belső lelki fel-
szabadulása származott. Mert az ifjúság-
ban felébredt a szociális felelősség érzete,
népismeretet szerzett, tényismereteket
nyert a korban való reális betájékozódás-
ra. Az önképzőkörökben a múlt romanti-
kus szokásai helyébe a társadalomtudomá-
nyos analysis lépett. A reakció az volt,
hogy a tanárok beszüntették az önkép-
zőköröket. Elérték azt is, hogy a kormány
1927-ben beszüntette a regősjárásokat. Ha-
talmatlan ellenpropagandát fejtettek ki a
cserkészek között, a „*Mi Lapunk*“ szer-
kesztőjét, *Schéner Lajost* tanári állásából
felfüggesztették — ügyét csak a „Sarló“
Masaryk köztársasági elnökhöz intézett
memoranduma intézte el. De az ifjúság
kitartott és most kerül feldolgozásra az
1926—29—30-as nyári vándorlások ered-
ménye.

Sose fogom elfelejteni azokat a gyö-
nyörű népdalokat, melyek bartóki zamat-
tal ömlöttek egy gimnazista regős ajkai-
ról: falújáráskor gyűjtötte őket. Megka-
póak voltak azok a primitív frisseségű ver-
ses, énekes, táncos gyermekjátékok, me-
lyeket e nyáron gyűjtött Balogh Edgár
csoportja. És láttam vázlatokat meglepő
szépségű formákról, népi díszítési motívu-
mokról. Mindezeket úgy hiszem, nem hal-
lotta és nem látta a fentemlített írástudó,
de nyíssák meg szemüket és füleiket az
írástudók és tanár urak, akik ledőltek ér-
tekek felállításáról álmodnak és vegyék ész-
re azt, amit *Babits Mihály* a napokban
mondott: „*a fiatalságnak olyan átütő
ereje van, hogy sokáig már nem lehet rá-
feküdni!*“

Nagyakaratók ezek a pozsonyi, érsek-
újvári, esztergomi diákok, akik jobbára
magukraébredt zsellérfiúk! A Sorbonneon
Szlovenszkóából tavaly négyen is jártak;
hogy tanulhassanak izmukkal, tenyerük-

kel, fejükkel kellett nehezen dolgozniok.
Éheztek is. És akik ma Prágában vagy
Pozsonyban tanulnak tovább fajtájuk és
osztályuk jussáért harcolva, ugyancsak ne-
hezen jutnak előre. Ilyenek a Sarlósok.
Hogy vannak ellenségeik, szűklátókörű
politikuskok és literátorok között, azt meg-
érti mindenki, aki Ady Endre és Szabó
Dezső nagy csatáiról tud!

*

A rosszul informált *Kodolányi János*
hiszterikus támadása a „Sarló“ dekadenciájáról
szólt, elvtelenséggel, gerinctelenséggel,
taktikázással vádolta a szervezetet. A
vádak és támadások alól Balogh Edgárnak
a „Reggel“-ben közölt cikksorozata tisztázta
a „Sarlót“, valamint elveit is, melyekről
már fentebb írtam. De néhány pontot ki-
ragadok e cikksorozatból: *A dekadencia*
híreit semmi sem cáfolja jobban, mint az
idei szociológiai vándorlások gazdag
eredményei, melyek konkrét népismeretre
és neves szakemberekre támaszkodva,
pontos munkarend alapján történtek. És
a „Sarló“ első szociográfiai füzeté,
mely 100 népegészségügyi kérdés kidolgozását
tartalmazza, ezen a téren az eddig elért
legjobb munka. A „Sarló“ tagjai az úri,
polgári és proletár osztály le-
származottjai elvi és munkaharmoniajúk-
ban szocialistáknak vallják magukat. Az
egyházat a szocializmus oldalára akarják
állítani. A *vallást*, amennyiben a tudomá-
nnyal nem ellenkezik, nem támadják és
küzdelmük nem az egyház, hanem a gazdasági
anarchia és kizsákmányolás ellen szól.

Ez volt tehát a *Kodolányi* támadása. A
„Sarló“ bomlásáról pedig semmit se tudok.
Bár vannak a vezetők között elméleti eltérések,
de a program és a munka határozottan
harmonikus, amit a tapasztalt eredmények
is mutatnak.

*

Vajha nálunk is élesednének harcok,
hogy általuk erősödjön az öntudat és ál-
dásos eredmények szülessenek, mert csak
az az ifjúság él, amely a lelkében meg-
érezte igazságért harcolni is mer: és csak
az az igazság győz, amely hiveit az érte-
való munkára és harcra tudja bírni!

EGYESÜLETI - ÉLET

MAGYAR EGYETEMI HALLGATÓK NAGYGYULÉSE. A kolozsvári magyar egyetemi hallgatók december 14-én vasárnap d. e. 10 órakor nagygyűlést tartanak, amelynek keretén belül fog beszámolni a K. M. H. E. vezetősége a Rector úrnak a K. M. H. E. engedélyezése ügyében adott válaszáról. E gyűlésen fogják elhatározni a további teendőket is.

KOLOZSVÁRI MAGYAR FŐISKOLAI HALLGATÓK BÁLJA. A kolozsvári magyar főiskolai hallgatók f. hó 6-án az Unitárius Kollegium dísztermében tartott gyűlésükön elhatározták, hogy 1931. január 17-én diákbált rendeznek. A jelenlevők egyhangulag amellett foglaltak állást, hogy a bál jövedelmének hovatartozásáról egyedül a bált rendező diákság illetékes dönteni. A gyűlés határozata értelmében a bál jövedelmét az Országos Magyar Párt Diáksegélyező Bizottsága és az Ellenzék Menza kapja 50—50% arányában. — védnöki felszólításokat már szétküldte az agilis főrendezés, amelynek tagjai a következők: Antal Gusztáv, Balogh Zoltán, Bélteky László, Csákány Béla, Delly-Szabó Géza, Demeter János, Fazekas Sándor, Fekete János, Gyallay Papp Zsigmond, Gajdos László, Horváth Miklós, Jancsó Béla, Kelemen László, Krausz Ottó, Kun Ádám, László Ferenc, Macskásy Attila, Mikó Imre, Molnár Károly, Müller Jenő, Nagy Tibor, Orbán Endre, Papp Ferenc, Petz Gyula, Szabó Zoltán, Szász Gerő, Szász Tibor, Trombitás József, Tóth Kálmán, Várady Gábor és Zombory László. — Reméljük, hogy a bálnak nemcsak erkölcsi, hanem anyagi sikere is meg lesz, ami nagyon szükséges is a szegénysorsú főiskolai hallgatók sorsának könnyítésére.

ISMERKEDÉSI ESTÉLYT rendeznek a kolozsvári magyar főiskolai hallgatók, f. hó 11-én este 9 órakor a KAC összes termeiben. Az estélyre, amelyet Krausz Ottó kollegánk agilisán rendez, még viszatérünk.

A BUKARESTI DIÁKOK MUNKAJA

A bukaresti magyar diákság vezetése az idősebb generáció távozása folytán a fiatalabbakra hárult és a régi hagyományokhoz híven megrendezték november hó 23-án az első kultúrestélyünket.

Mi bukaresti magyar diákok súlyosan tudatában vagyunk annak a feladatnak, amely reánk nehezedik. Bukarest a magyar tragédiák szomorú színpada, ahol nap-nap után belénk döbben a magyar élet és a magyar értékek elkallódása. Tudjuk, hogy ezt csak úgy lehet megakadályozni, ha a szétszórtan élő magyar tömegeket összeforrasztjuk és az idegen környezetben elhalványuló öntudatukat felfokozzuk és tápláljuk. Mi vagyunk az összekötő kapocs Erdély és a regáti magyarok között, rajtunk keresztül áramlik új életet adó vér a sorvadó tagokba. A bukaresti diákoknak ezt a feladatát fejtette ki Szűcs Ferenc elnök a kultúrestélyt megnyitó beszédében, amikor azt mondja, hogy a diákok Erdély előretolt pionir-csapatát alkotják, akik egy szebb, emberibb jövő beteljesésének útját vágják.

Erdéllyel foglalkozott **Andrássy Zoltán** előadása, amelyben az erdélyi gondolat kibontakozását vizsgálta. Szavalatokkal működött közre **Ébert Hajnalka**, **Szász Kálmán** és **Tóbiás Jenő**. Művészi élvezetet nyújtott **Benedek Kálmán** és **Dóczi Zoltán** zongorajátéka, valamint a **Bitay Sándor** karmester vezetése alatt álló diákénekkar szereplése.

A hangulatot fokozta **Löffler Aurél** konferánza és egy egyfelvonásos vígjáték előadása (**Erdélyi Böske**, **Zsarkó Sári**, **Rákosy István**, **Gálfalvy József**, **Kiss Dezső** és **Sikó László**).

A magyar szó édes muzsikájából fakadó testvéri hangulat egyfokozta a közönség minden tagját úgy, hogy lelkesedéssel és szeretettel fogadott minden számot.

A kultúrestély után megrendeztük az első vita-estélyünket is, melynek tárgya: „A nemzetiségünk, az elidegenedés és az internacionálizmus” volt és amelyhez a bevezető előadásokat **Löffler Aurél**, **Kiss Dezső** és **Rencz Gyula** tartották. E vitaestélyek célja az, hogy a bennünk élő alaktalan gondolatokat kristályosítsák és a jövőnk öntudatos harcosává tegyenek.

Reméljük, hogy a megkezdett munkánkat idővel még szélesebb alapokra fektethetjük.

Andrássy Zoltán.

IFJÚSÁGI ESTÉLYEK A DIÁKSEGÉLYEZÉS JAVÁRA. A különböző diáksegélyezőakciók elégtelenségnek bizonyultak a diáksegélyezés kérdésének intézményes megoldása szempontjából. Ezt meglátva az érdekelt ifjúság maga is akcióba lépett, hogy valami-

képpen megoldás felé segítse e kétségtelenül életbevágó kérdést. Ezek közül időben elsők az aradi és ákosfalvi estélyek. Előbbi *Macs-kásy Áttila*, utóbbi *Adorjáni Dezső* fáradhatatlan munkásságának köszönhető. Ezeket követte a július 19-én Kolozsváron tartott táncmulatság, amelynek sikerét *Kovács Józseffel*, ifj. *Zsombory Lászlóval* és *Orbán Endrével* az élén lelkes rendezőgárda biztosította. Sepsiszentgyörgyön augusztus másodikán volt az erkölcsileg és anyagilag is fényesen sikerült estély, amelynek ifjúsági rendezői közül *Mélih Istvánt* és *Incze Józsefet* kell kiemelniük és meg kell emlékeznünk *Kerné Biró Erzsébet* fáradhatatlan munkásságáról is. Nagyenyedén augusztus 16-án *Asztalos Sándor* vezetésével rendeztetett az estély. Csíkszeredán augusztus 30-án volt estély szép sikerrel, ennek rendezésében különösen *Szász G. Gerő* tevékenykedett. Ugyanaznap este *Kovács Dénessel* az élén a szászrégeni főiskolás hallgatók is sikerült estélyt rendeztek. Sorrendben utolsó, azonban sikerben egyik legkiemelkedőbb volt szeptember 13-án Brassóban tartott estély. A fáradhatatlan rendező bizottság *Csákány Béla* és *Dániel Antal* joghallgatók vezetésével biztosította a teljes sikert.

Az ifjúság első ilyen irányú önálló megmozdulása tehát nagyon szép erkölcsi és anyagi sikerrel járt. Mennyivel nagyobb lenne a siker, ha néhány lekes emberen túl az ifjúság nagy tömegei tevékeny részt vennének a segélyezés intézményes anyagi céljainak előteremtésében!

Krausz Ottó

AZ ERDELYI RÓM. KATH. NÉPSZÖVET-SÉG EGYETEMI ÉS FŐISKOLAI SZAK-OSZTÁLYÁNAK ALAKULÓ GYÜLÉSE.

A román kath. Népszövetség Egyetemi és Főiskolai szakosztálya november 19-én délelőtt tartotta az évi alakuló közgyűlését, amelyen a szakosztály tagjain kívül résztvettek *Betegh Miklós*, a népszövetség elnöke, *dr. Patay József* rendfőnök, a szakosztály lelki igazgatója, *dr. György Lajos* a szakosztály priorja és *Sándor Imre* a népszövetség igazgatója. *Betegh Miklós* elnök méltatja a szakosztály múlt évi vezetőinek érdemeit, kitartó munkára buzdítja a szakosztály tagjait. *Dr. Patay József* üdvözlő az elnököt és a megjelenteket. Ezek után *Balogh Zoltán* múlt évi főtitkár és *Vlossák Rudolf* múlt évi főpénztáros tartották meg beszámolóikat. Az elhangzottak után sor került az ideai tisztikar beiktatására. *Dr. György Lajos* a szakosztály priorja örömmel tapasztalja, hogy a szakosztály tagjainak száma a tavalyival szemben meggyarapodott. Az ideai tisztikarok a következőképpen választották meg: a székelyföldi-kúria vezére lett *Karda Csaba*, alvezére *Laczkó László*, titkára *Venczel József*, pénztárosa *Vogel József*, központi kiküldöttje *Nagy Tibor*. Belső Erdély-kúria vezére lett *Bors Ferenc*, alvezére *Kolossy László*, titkára *Jánky János*, pénztárosa *Szoboszlay László*,

központi kiküldöttje *Baumgarten Sándor*. Határvidéki kúria vezére lett: *Bartha Sándor*, alvezére *Bélteky László*, titkára *Bacsó Géza*, pénztárosa *Kozocsa János*, központi kiküldöttje *Balbács József*. Központi tanácselnök: *Balogh Zoltán*, alelnök: *Szász Gergely*, belügyi főtitkár: *Zsombory László*, külügyi főtitkár: *Boér Richard*, szociális főtitkár: *Orbán Endre*, pénztáros: *Vlossák Rudolf*, ellenőrök: *Hegedüs Sándor*, *Firneisz György* és *Koncz István* lettek. A tisztikar beiktatása után *Balogh Zoltán* ifj. elnök tartotta meg elnöki megnyitóját. A gyűlés utolsó szónoka *Sándor Imre* népszövetségi igazgató volt, aki lelkes szavakban tett ígéretet az ifj. főiskolások támogatására. Az egy. és főisk. szakosztály gyűléseit minden vasárnap d. e. 10 órakor tartja a Lyceum könyvtár nagyertermében, ahol vendégeket is szívesen lát.

A KOLOZSVARI I. K. E. (Ifjúsági Keresztény Egyesület) ez év folyamán is megtartotta a szombat esti főiskolás megbeszéléseit. Úgy az előadók személye, mint e problémák érdekes volta az idén sokkal több főiskolai hallgatót vonzott ezekre a megbeszélésekre, mint az elmúlt évben. 100—120 magyar főiskolai hallgató és hallgatónő gyülekezett össze minden szombat este a református theologia dísztermében és igen élénk viták keretében cserélték ki gondolataikat. Az első előadást *Csögör Lajos* tartotta november 8-án. „A szocializmusról”, a másodikat *dr. Tavaszy Sándor* november 16-án „A szabadkőművességről”, a harmadikat november 22-én *Járosi Andor* „A protestantizmus, mint gazdasági tényező” címmel; november 29-én ugyancsak *Járosi Andor* folytatta az előbbi megbeszélésen felmerült problémák tisztázását. Az ötödik előadást *Maksay Albert* tartotta december 6-án „A modern életről”. Ezzel be is fejeződött a karácsony előtti megbeszélésciklus. A nagyfokú érdeklődés arra indította az I. K. E. vezetőségét, hogy február hóra még érdekesebb programot állítson össze, amelyet közölni fog az érdeklődőkkel.

A SZÉKELYEK KOLOZSVARI TÁRSASÁGÁNAK IFJUSÁGI BIZOTTSÁGA által hirdetett szövetségi pályázat eredményét a felkért jury december 11-én este háromnegyed 8 órakor (előadás előtt) hirdeti ki. Januári számunkban beszámolunk róla.

A SZÉKELYEK KOLOZSVARI TÁRSASÁGÁNAK IFJUSÁGI BIZOTTSÁGA havonta egyszer táncpalotán egybekötött tea-délutánt vagy tea-estélyt rendez a főiskolai hallgatóknak a társadalmi életbe való szorosabb bekapcsolására. Az első tea-estély november 23-án volt meg a Társaság helyiségében, szép sikerrel.

A SZÉKELYEK KOLOZSVARI TÁRSASÁGA IFJUSÁGI BIZOTTSÁGÁNAK rendezésében *dr. Benedek Marcell*, a kiváló budapesti kritikus és író tartott nagyszerű előadást „Világnézet és irodalom” címen az Unitárius Kollégium dísztermében, december 5-én este. Előadása előtt *Jancsó Béla* biz. el-

nők üdvözölte, kiemelve azt, hogy ő az első pesti író, aki ingyen tart Kolozsvárt előadást.

A SZÉKELYEK KOLOZSVÁRI TÁRSASÁGÁNAK IFJÚSÁGI BIZOTTSÁGA ÁLTAL RENDEZETT ELŐADÁSOK. A Székelyek Kolozsvári Társaságának Ifjúsági Bizottsága okt. 30-án tartotta első előadását, amikor *Jancsó Béla* bizottsági elnök az ifjúság feladatairól, *Fazekas Sándor* biz. tag pedig a tanonkérdésről beszélt. November 6-án nyílt meg a közgazdasági és társadalomtudományi szeminárium *dr. Krénner Miklós* (Spectator), a nagyhírű publicista előadásával. November 13-án *dr. Ligeti Ernő* szerkesztő a Közgazdaság és a világpolitika összefüggéseiről és mai irányairól beszélt. November 20-án *dr. Ligeti Sándor* bankigazgató a kapitalizmus kialakulását ismertette. November 27-én *dr. Erdélyi Kálmán* a tudományos szocializmusról, december 4-én *Salamon László* szerkesztő a szocializmus jelenlegi helyzete I. (mai európai irányok); december 11-én pedig *Halász József* szerkesztő a szocializmus jelenlegi helyzete II. (A romániai szocializmus) címen tartott előadásokat. A karácsonyi előtti sorozatot *dr. Diamant Izsó* vezérigazgató előadása fejezi be: „Az amerikai és az európai kapitalizmus válsága és a racionalizmus” címen. Az előadások növekedő arányban népszerűsödnek, ma már 120—150 főnyi, jórészt főiskolás közönsége van mindegyiknek, s minden alkalommal sok hozzászólás van és élénk vita fejlődik ki. A sorozat karácsony után a következő tárgykörű előadásokkal folytatódik: a faszizmus, a történelmi materializmus és kritikája, kereszténység és a szocializmus, a romániai közgazdasági élet, a szövetkezeti kérdés.

AZ IFJÚSÁGI KERESZTÉNY EGYESÜLET november 16-án tartotta az egyetemi hallgatók számára ismerkedési délutánját a református theologia épületében. Mintegy 200 hallgató gyűlt össze. Két kérdés megvitatásával kezdődött az ismerkedési délután. Az elsőt: „Mit kíván az egyetemi hallgatóság az I. K. E.-től?” vezette *László Ferenc*, a másodikat: „Mit kíván az I. K. E. az egyetemi hallgatóktól?” vezette *László Dezső*. Ezen fontos és komoly kérdések élénk és termékeny megvitatása után az ismerkedés kedves tea-estélyben végződött. Így minden résztvevőnek alkalma volt megismerkedni az I. K. E. komoly, kérdéseivel és védőságaival. Nagyon kedvessé tette ezt az ismerkedőt az is, hogy minden felekezet és a Székely Társaság Ifjúsági Bizottsága képviseltette magát, amiért ezen a helyen is köszönetet mondunk nekik.

AZ UNITÁRIUS THEOLOGIA AKADÉMIA ÖNKÉPZŐKÖRE közlebbi gyűlésein a következő számokkal szerepeltek a hallgatók. *Rázmán Mór* előadást tartott „A négy recepta religio helyzete Bethlen Gábor alatt”. *Csipkés Zoltán* a „Magyar Ugaron” és „Fölföl dobott kő” című két Ady verset szavalta el. A következő gyűlésen *Kovács Domokos*

szavalta Arany „Tengerihántás” c. versét és *Sükösd Pál* olvasott fel gróf Mikó Imre életéről és munkásságáról. A november 14-én tartott gyűlésen *Bedő Boriska* és *Fülöp Árpád* szavatain kívül *Mikó Imre* tartotta meg első előadását „Az ifjúság és a falú” címen. A következő gyűlés szavalóversenyén szerepedtek *Darkó Béla*, *Fülöp Árpád* és *Kovács Domokos*. A novemberi utolsó gyűlésen *Gálffy Elek* olvasott fel „Női jellemek az Újtestamentumban” címen és *Gálna Sándor* Vörösmarty „Marót Bán” c. drámájának egy részletét adta elő. Ugyanekkor *Mikó Imre* fejezte be „Az ifjúság és a falú” c. sorozatát. A december hóban tartott gyűlésen *Kemény Zsigmond* szavalta Illyes B. „Pókainé” című költeményét és *Gy. Pap Zsigmond* tartott előadást „Az intellektuelek és a falú” címen. *Sükösd Pál*

VÉGZETT TÁRSAINK: *Jogi doktorátust nyertek november hónapban Kovács László és Hadnagy Károly; orvosi doktorátust Brády Albert; természettudományi szakvizsgát (licentia) tett László József főmunkatársunk „bine” jelzéssel. Gratulálunk.*

ÚJ MUNKATÁRSAINK: Csákány Béla, Orbán Endre, Krausz Ottó, Andrassy Zoltán.

A KIADÓHIVATAL ÜZENETEI:

Kérjük a m. t. előfizetőinket, hogy lakásváltozásukat kiadóhivatalunkba előre bejelenteni szíveskedjenek, hogy a lap postázása akadályba ne ütközzön.

Bódis Agnes, Biharpuszki. Lapunk első száma már rég kifogyott, II—IV. számai közül is csak kissé rongált példányok vannak. Kívánságára elküldjük.

POSTÁN ÉRKEZETT ELŐFIZETÉSEK NYUGTAZÁSA

Bedő József, Bedő Béla, Bódis Agnes és Róm. kath. gimnázium Csíkszereda 200—200 Lei.

Dr. Koleszár Jenő, dr. Bodor Antal, dr. Páll Gábor, Ebensperger Gyula, Nagy Imre, Sándor Imre és László Ignác 100—100 Lei.

Vermes F. 150 Lei, Kriza Kálmán 5 P.

Hegy Péter, Fridrich Jakab, Ébert Hajnalka, Hints Miklós, Szabó Lajos, dr. Hadnagy Károly, Szilágyi Lajos és Gál József 80—80 Lei.

Szentiványi Elek 60 Lei.

Dánér Lajos, Wéber László és Baumgarten László 45—45 Lei.

Az elmúlt hónapban igen szép munkát végztek előfizetők gyűjtésével a következő egyetemi és főiskolai hallgatók: Miklós András, Antal Gusztáv, Csiky Andor, Konecz István, László Sándor és Nagy Lajos. Hálás köszönet!

*Felelős szerkesztő és kiadó:
DR. JÁNOS GÁSPÁR.*

Előfizetési felhívás!

Az elmuló esztendő súlyos feladatok és próbák elé állított minden olyan vállalkozást, amelynek munkája anyagi erőktől is függ. Igazán vakmerőség volt új lapot indítani ilyen viszonyok között. A súlyos gazdasági helyzetet még azok a lapok is megérezték, amelyek mögött testületek, vagy érdek-csoportok anyagi támogatása állott.

Mi szabad elhatározásból, teljesen függetlenül, esupán olvasóink előfizetésére támaszkodva indítottuk meg és adtuk ki egész esztendőben lapunkat. Az évet azzal a felemelő tudattal zárjuk, hogy vállalt köteleességünknek eleget tettünk. Első évfolyamunkképpen tíz tizenhat oldalas számot ígértünk. Jelen számunkban 168 oldallal zárjuk évfolyamunkat. Tehát dacára annak, hogy az előfizetési hátralékok csinos összegét tesznek ki, többet adtunk, mint amennyire vállalkoztunk. Ezt nem öndieséretként, hanem csak tényként állapítjuk meg.

Minden számunk újabb és újabb előfizetőket kapcsolt lapunkhoz s ha az előfizetési díjak olyan pontosan folytak volna be, mint amilyen pontosan mi teljesítettük kötelezettségünket, elmondhatnánk, — a külső kereteket ítélve, — lapunk első esztendeje minta esztendő volt.

Hátralékos előfizetőinket arra kérjük, hogy késedelem nélkül fizessék ki

Hátralékos előfizetőinket arra kérjük, hogy késedelem nélkül fizessék ki hátralékos díjaikat. Nem azért kérjük, mert egyének érdekét szolgálják ezáltal, hanem azért, mert az erdélyi jövődő építéséhez járulnak hozzá. Aki elhanyagol-

ja előfizetésének rendezését, akadályozza a lap és ezzel együtt az erdélyi magyarság munkájának haladását.

Előfizetőinket bizalommal kérjük, hogy előfizetésüket a jövő évre is újítsák meg. Beesületbeli köteleességünknek tartjuk, hogy amíg bírjuk, még anyagi áldozatok árán is fenttartjuk lapunkat, de hisszük, hogy előfizető gárdánk csak erősödni fog a jövő évben. A következő év gazdaságilag az elmultnál is nehezebbnek ígérkezik, mi hiszünk abban, hogy előfizetőink még inkább lehetővé fogják tenni lapunk megjelenését.

Előfizetési áraink és feltételeink maradnak a régiéek. Szerettük volna a lapot nagyobb terjedelemben adni ki. Ilyen vállalkozásba a mostani előfizetési gárda mellett nem mertünk bele menni. Ha minden előfizető még egy új előfizetőt szerezne, lapunk ugyanazért az előfizetési díjért 24 oldalon jelenhetne meg.

Kérjük olvasóinkat, hogy a karácsonyi szünetben említsék meg másoknak is lapunkat. Mutatvány számot készségesen küldünk mindenkinek.

Olvasóinkat munkatársainknak tekintjük. Nemesak arra kérjük őket, hogy anyagilag támogassanak, szívesen vesszük és kérjük írásaikat is. Sok olyan gondolat szunnyad nem egy olvasóink lelkében, amelyiknek a lapon keresztül közkinccsé kell válnia. Várjuk az eddig ismeretlen, új író munkatársakat is.

Olvasóinknak áldott újesztendőt kívánunk.

AZ ERDÉLYI FIATALOK
szerkesztősége és kiadóhivatala.

MEGJELENT! Románia gazdasági válsága. Irták: DEMETER

JÁNOS és DEMETER BÉLA. Ára 50 Lei. Kapható és megrendelhető kiadóhivatalunkban

Hátralékos előfizetőinket felkérjük, hogy előfizetési hátralékaikat *mielőbb* szíveskedjenek befizetni, vagy beküldeni kiadóhivatalunkhoz, hogy a lap szétküldése emiatt késést ne szenvedjen.
